

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس خدای منان و درود و سلام بر محمد و آل گرامیش و لعنت و نفرین حق بر دشمنانشان باد.

کتاب حاضر پیرامون خطر اعتیاد است، اعتیادی که بلای زمانه، فتنه شیاطین، مصیبت قرن بیست و یک و بیماری امت ها و نابود کننده آرمان های مردم محسوب می شود و مبارزه با آن مسؤولیتی است بس سنگین و طاقت فرسا که بر عهده ی رؤسا و حکام و از طرفی بر گرده جامعه، قرار دارد.

اعتیاد از اهداف دیکتاتروی و استبداد و تک حزبی بودن حکومت ها است. و نتیجه زندگی پر آشوب و جنگلی، زائیده ظلم و جور و ره آورد سوء در تقسیم قدرت و ثروت است.

اعتیاد مزرعه استعمار و استعمارگران و نهال استثمار و استثمار کنندگان است. اعتیاد نتیجه نفاق و شرک طاغوتیان و ظالمان است و به طور کلی نشأت یافته از انحراف مسیر و آرمان های انبیا و فرستادگان الهی است. آری شیوع اعتیاد و مواد مخدر در میان مردم و روی آوردن دختران و پسران جوان به آن، بلائی است خانمان سوز و مرضی است سخت که نظام خانواده را ویران می کند و اساس و اخلاق و زندگی را زیر سؤال می برد و در نهایت تمدن و فرهنگ ها را به انحطاط می کشاند.

فراموش شدن قوانین کلی اسلام

شیوع مواد مخدر و اعتیاد، بی تردید نتیجه تمام عوامل و انگیزه هائی است که یادآور شدیم، به ویژه آن که در قرن حاضر درو کردن تمام ملت ها در سطح جهانی، از راه و روش و اهداف انبیا و آرمان هائی که حضرت احدیت برای بشر به ودیعه گذارده است، به وسیله اعتیاد به مواد مخدر صورت می گیرد در تعالیم دین که ودیعه حضرت حق است، کسب پاک از تجارت ناسالم و کسب حلال از کسب حرام و صنعت مفید از صنعت ناسالم جدا دانسته شده است. از این رو به تجارت پاک و بی آلایش پاداش دنیوی و بهشت اخروی را وعده داده است و بر درآمدهای حرام و مضر، مؤاخذه دنیا و سؤال در آخرت وجود دارد.

بازخواست از حکام و دولتمردان

قانون زنده و جاودانی اسلام برای تمامی بشر و جمیع طبقات جامعه، قوانین و دستوراتی را صادر کرده است. دین مقدس اسلام دولتمردان جامعه را مسؤول پیشرفت علمی و صنعتی و... می داند، تا جایی که برای هر نقص و خللی در این امور، رؤسای حاکمه بازخواست خواهند شد و اهداف حکومت و رؤسا را فقط بر عهده داشتن مسؤولیت و خدمت بر مردم می شمارد، نه چیرگی و سلطه بر مردم.

از سوی دیگر: حضرت احدیت ابعاد حقوقی و حقیقی تمامی ملل و مردم را نیز بیان می کند و ایشان را مسؤول نظارت بر اعمال و کردار حکما و پادشاهان و سردمداران دانسته، تا راهکارهای حکومتی از اعوجاج به درآید، اسلام هم چنین مردم را به مطالبه کردن حقوقشان از حکومت و دست یازیدن به آزادی های فردی و اجتماعی و رها کردن منصب و میز و کرسی در صورتی که به مطالبات و خواست های مردم گوش فرا ندهند تشویق می کند و سایر حقوق و وظایف را در این مسیر بیان می دارد. روش انبیاء عظام همان روش و دستورهای حضرت حق است، آن فرامینی که در تورات موسی و زبور داود و انجیل عیسی علی نبینا و آله وعلیه السلام بوده و امروزه آن راه و هدف در دین مقدس حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم که همان دین مقدس اسلام است نمودار شده است همه در یک مسیر هستند، اسلام راستین همان قرآن و سنت رسول مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و سلم سخنان او و سخنان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام است و کتب (اصول فقه و کتاب فلسفه و...) فقها و مراجع و فتاوی ایشان¹ که از ادله ی اربعه کتاب و سنت و اجماع و عقل نشأت گرفته تلاشی است برای فهم اسلام تا بشریت را از حضيض ذلت و خواری و نکبت به اوج عزت و سروری و پیروزی برساند.

¹ - عن ابی محمد العسکری علیه السلام: فأما من كان من الفقهاء صائنا لنفسه حافظا لدينه مخالفا على هواه مطيعا لامر مولاه فللعوام مقلوده. یعنی اگر از میان فقها، فقیهی که صیانت نفس داشته باشد، محافظ بر دین و مخالف امر نفس و مطیع امر مولایش باشد، پس بر مردم لازم است تا از این فقیه تقلید کنند. بحارالانوار ج دوم صفحه هشتاد و شش، روایت دوازده.

اسلام بنی امیه و بنی عباس - لعنت خدا بر همه ی آنها باد -

ناگفته نماند اسلام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم آن اسلامی نیست که در قاموس حکام و رؤسا و طاغوتیان همچون بنی امیه و بنی عباس - لعنت خدا بر همه ی آنها باد - مشاهده می شود²، زیرا که اسلام از اعمال و فراز و نشیب آنها در طول تاریخ و اظهار نظرهای شخصی و ظاهری شان مبر می باشد.

خطاب به جهانیان

حال روی سخن خود را به ملت ها و حکام اسلامی، بلکه به تمامی ملت های جهان و آن کسانی که به دنبال پایه های اخلاق انسانیت که تشنه عدالت و عدل و داد هستند و آزادی و زندگی خوش و آرام و بدون دغدغه را همواره آرزو می کنند متوجه می کنم. و به آنها اخطار می کنم که برای نجات از منجلات و نیستی باز به اسلام و قوانین آن و به آن تعالیم بلند پروازانه و حکیمانه، که تمامی حیات فردی و اجتماع بشری از دید اقتصادی و سیاسی و غیره... را پوشش می دهد روی آورند و بدانند که دستورات اسلام تنها ضامن نجات جوامع بشری از مواد مخدر و تمامی عواقب و خیم آن بوده و هست و خواهد بود، و از خدای منان توفیق می طلبیم که تنها اوست توفیق دهنده و اوست یاری رسان.

2 - نگاهی به ستم ها و فجایع حکومت های بنی امیه و بنی عباس و عثمانی ها می تواند اسلام حقیقی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم را ثابت کند؟ به کتاب های تاریخی از جمله (تاریخ مفصل اسلام) مراجعه نمایید.

آثار مفرب اعتیاد

استعمال مشروبات الکلی و اعتیاد همانند هروئین و کوکائین و... برای فرد معتاد مشکلات عدیده ای را به وجود می آورد و او را در کانونی مملو از عصبانیت ها و ناراحتی ها که همراه با کسالت ها و امراض است می اندازد. این در حالی است که فرد هوشمند از آن اجتناب و دوری می جوید حتی ممکن است در برابر این ناملایمات به مبارزه و نبرد سخت برخیزد. پس ای خواننده ی عاقل از تولید و تجارت آن بر حذر باش. در این جا بد نیست به بعضی از ضررهایی که پزشکان، دانشمندان، روان شناسان و جامعه شناسان از جمله دکتر لاسک، دکتر لانسرو، دکتر موته، دکتر مانیان، دکتر کارپانتر، دکتر آنستی، دکتر پارکس، دوبره ویلک³ درباره فرد معتاد به مواد مخدر بیان شده است، اشاره ای داشته باشیم:

- ایجاد تنگی نفس و عوارض مزمن در ریه.
- فقدان هوش تا جایی که معتاد را به بی هوشی کامل و اغماء (مرحله کما) می رساند.⁴
- ایجاد فشار خون در مویرگ های مجسمه، و البته واضح است که فشار خون ممکن است معتاد را دچار کوری و فلج شدن یا کری و گنگی بکند.
- ایجاد تشنج و غش.⁵

3 - خواسته بشر صفحه دوپست و هفتاد و هشت.

4 - هوش را می توان توانائی شخص برای تفکر و عملکرد منطقی و معقول تعریف کرد در کار بالینی هوش ، با آزمودن های توانائی برای حل مسائل و ساختن مفاهیم با استفاده از کلمات ، ارقام و سایر نمادها الگوها و ابزار غیر کلامی سنجیده می شود. به عقیده تورندایک سه نوع مشخص هوش وجود دارد: انتزاعی مکانیکی و اجتماعی. توانایی برای فهم و درست به کار بردن مفاهیم انتزاعی و سمبل ها ، هوش انتزاعی را تشکیل می دهد. توانائی فهم ، ابداع و کاربرد صحیح مکانیزم ها ، به وجود آورنده ی هوش مکانیکی است تعداد عملکرد معقول و مستدل در روابط انسانی و امور اجتماعی هوش اجتماع را تشکیل می دهد. گر چه در معتاد به (مواد مخدر و الککل) ضرب هوشی پایین آمده به همین جهت در روابط انتزاعی و مکانیکی و اجتماعی دچار مشکل می شود. فرهنگ روانشناسی و روانپزشکی ج اول صفحه هفتصد و شصت و نه.

5 - صرع ها نوعی از اختلالات هستند که با تغییرات مزمن و عود کننده حملات عصبی همراه بوده و با اختلال فعالیت الکتریکی مغز ظاهر می شوند، صرع ها از اختلالات شایع عصبی بوده و حدس زده می شود که بین نیم تا دو درصد جمعیت به آن مبتلا باشند. صرع در هر سنی ممکن است ظاهر شود. هر دوره اختلال عملکرد عصبی یک حمله (Seizure) خوانده می شود ، حملات ممکن است تشنجی باشد که در این صورت با تظاهرات حرکتی مشخص هستند یا با سایر انواع تغییرات در اعمال عصبی ظاهر نمایند (نظیر اختلال حسی شناختی و حالات هیجانی) صرع ممکن است به علت صدمات عصبی یا ضایعات ساختمانی مغز بروز کند (که الککل و اعتیاد یکی از مواد مخرب ایجاد ضایعات مغزی هستند) یا به صورت جزئی از بیماریهای سیستمیک طبی ظاهر شود. صرع همچنین ممکن است به صورت ایدیوپاتیک ظاهر شود که در این صورت شخص مبتلا نه سابقه صدمات عصبی دارد و نه اختلال عصبی آشکار وگاه حمله های منفرد و غیر تکراری به دلایل مختلف در کسانی که از هر لحاظ سالم هستند ممکن است دیده شود و در چنین شرایطی شخص مصروع (epileptic) شمرده نمی شود بروز حمله های صرعی متنوع بوده و از وقفه های کوتاه توجه تا بیهوشی های طولانی همراه با فعالیت حرکتی غیر عادی فرق می کند. در طبقه بندی های جدید صرع اصطلاحات قدیمی همچون: گراندمال ، پتی مال و صرع پسیکوموتر ، جای خود را

• خطر اعتیاد 5

• نابسامانی در درجه حرارت بدن، تا جائی که ممکن است حرارت بدن معتاد به چهل درجه فار نهایت برسد.

• ایجاد ضعف شدید در شبکیه چشم که باعث تار شدن بینائی می شود.

• ایجاد ناهمگونی در سیستم اعصاب و مغز.

• ایجاد اضطراب و دل نگرانی و تپش سریع قلب⁶. که در علم طب و روان شناسی به آن هیپرینه گویند.

• ترشح ناگهانی و غافل گیر کننده در ریه ها تا جائی که گاهی اوقات این ترشحات مخاطی از مجرای بینی و دهان خارج می شود⁷.

• مواد مخدر منجر به عقب ماندگی ذهنی و گاهی اوقات سبب ایجاد جنون ادواری در معتاد می شود و گاهی ترس و بیم، او را به هذیان گویی⁸ و یاوه گویی سوق می دهد.

• تأثیر منفی بر وظایف مغز دارد تا جائی که معتاد خاطرات گذشته خویش را نیز فراموش می کند. و همچنین توانائی عقلی او تدریجا از بین می رود و در نهایت منجر به دیوانگی می شود.

• مواد مخدر او را تا سرحد سخته های متعدد مغزی می کشاند.

• ایجاد پارگی در حفره های بینی، زیرا که حفره های بینی فرد معتاد به هروئین و کوکائین، پاره می شود.

• سبب ایجاد لخته های خون در مویرگ ها شده و در نتیجه باعث بسته شدن مویرگها و عروق می شود و سپس مرگ به سراغ معتاد می آید.

• باعث ازکار افتادن کلیه ها و سپس واپس زدن مایعات و زوائد مواد سمی بدن و جمع شدن آن در زیر پوست می شود.

به انواع موضعی داده اند. حملات صرعی را میتوان در مغز هر فرد بهنجار با انواعی از محرک های شیمیایی و الکتریکی ایجاد نمود یا توجه به سرعت و سهولتی که در این حملات ایجاد می شوند و از ماهیت کلیشه ای حملات ایجاد شده می توان نتیجه گرفت که مغز نرمال به خصوص قشر مغز در ساختمان تشریحی و فیزیوپاتولوژیک ظرفیت مکانیسمی دارد که داتا بی ثبات است. فرهنگ روانشناسی و روانپزشکی جلد اول صفحه پانصد و پانزده.

⁶ - افزایش تنفس یا از نظر تعداد یا از نظر عمق را (هیپرینه) گویند. فرهنگ روانشناسی جلد اول صفحه ششصد و نود و نه.

⁷ - اندوکربینولوژی، مطالعه ترشحات درونی بدن است. این اصطلاحات امروزه معنی گسترده ای دارد و فراتر از پژوهش های مربوط به غدد درون ریز رفته و مطالعات ترشحات درونی است. فرهنگ روانشناسی روانپزشکی جلد اول صفحه پانصد و هشت.

⁸ - پارانوای الکلی اصطلاحی است که برخی به عنوان معادل هالوسینوز مزمن الکلی و برخی دیگر برای هذیان بی وفائی که در الکلیسم پدید می آید به کار برده اند، هر چه الکلی ها مستعد هر نوع پارنویا هستند و ظاهرا هذیانهای حسادت در فرد معتاد بیشتر دیده می شود. فرهنگ روانشناسی و روانپزشکی جلد دوم صفحه هزار و هفتاد و دو.

• خطر اعتیاد 6

- ایجاد زخم های پوستی، در جایی که مواد مخدر از راه سرنگ به بدن تزریق شود.
- ایجاد ناراحتی های عضلانی و ضعف شدید در بدن و از بین رفتن حالت سمپاتیک و پاراسمپاتیک تا جایی که ممکن است به از دست دادن کلیه ها منجر می شود.
- ایجاد پریشانی، اضطراب، ازدیاد دغدغه های فکری، شک و تردید، ایجاد افکار واهی تا جایی که معتاد را به جرم و قتل و یا خودکشی می کشاند.
- معتاد به افیون و مورفین و هروئین دائما از ضعف جنسی و رخوت غریزه جنسی رنج می برد، زیرا در این حالت نشاط غدد جنسی از کار می افتد، گاهی اوقات این ضعف در عدم نعوظ⁹ و گاهی در عقیم شدن و ناباروری نمایان می شود، هم چنین حال معتاد گاهی آثار زندگی را در خود مشاهده می کند و بالعکس زن معتاد نیز حالات مردانگی و اضطراب و اختلال زمان پرید (عادت ماهانه) به خود می گیرد.
- اعتیاد به هروئین و یا مورفین و افیون سبب می شود تا در هورمون های جنسی زن اختلال به وجود می آید به طوری که در این حال رغبت به جنس مخالف از بین می رود و فرد به سرد مزاجی جنسی مبتلا می شود¹⁰، و از جنس مخالف (همسر) رو می گرداند و این امر سبب ایجاد نزاع و کشمکش و گاهی منجر به طلاق می شود. با این حال بسیاری از زنان معتاد از طریق روابط جنسی ارتزاق می کنند و این کار (نه برای حفظ و ایجاد آرامش برای زندگی خانوادگی) بلکه برای امرار معاش و به دست آوردن پول برای خرید و تهیه مقداری از مواد مخدر انجام می دهند.

9 - نخستین پاسخ فیزیولوژیک مرد در مقابل تحریک جنسی موثر، نعوظ آلت تناسلی است. پس از پیدایش حالت نعوظ ممکن است مرحله انگیزش بسیار سریع خاتمه یابد یا دقایق طولانی (بسته به شدت و نوع تحریک) دوام یابد. دکتر مسترز و دکتر جانسون در مطالعات خود از بین رفتن نسبی و بازگشت کامل حالت نعوظ را با شدت و ضعف تحریک بررسی کرده اند و فهمیده اند میل جنسی ممکن است علیرغم دوام تحریک جنسی از بین برود گاهی نیز با وجود تحریک آلت تناسلی، صدای بلند ناگهانی یا تغییر شدید نور و درجه حرارت ممکن است به رفع کامل یا نسبی نعوظ منجر شود. از این رهگذر از جمله عواملی که باعث نابودی این پاسخ فیزیولوژیک می شود اعتیاد به مواد مخدر و یا الکل است. فرهنگ روانشناسی و روانپزشکی جلد اول صفحه پانصد و پنجم.

10 - سرد مزاجی، در صورت کلی یعنی: فقدان میل جنسی و به طور خاص یعنی ناتوانی برای لذت بردن یا برقراری رابطه جنسی کامل، مخصوصا ناتوانی برای رسیدن به ارگاسم. سرد مزاجی ممکن است کاملا نسبی باشد ولی در هر صورت یک بیماری خاص نیست بلکه علامت یا تظاهر تعارض نوروتیک نامکشوف است و می توان رابطه آن را با مکانیسم های روانشناختی مختلف پیدا کرد. سرد مزاجی کامل مشتمل است بر فقدان علاقه جنسی وازنیسموس همراه یا بدون مقاربت دردناک (دیسپارونی). فرهنگ روانشناسی و روانپزشکی جلد اول صفحه ششصد.

• خطر اعتیاد 7

• اعتیاد سبب می شود تا احتمال سقط جنین برای زن معتاد و یا تولد فرزندان ناقص الخلقه¹¹ بالا رود، یا

نوزاد در حالی که مشرف به مرگ است به دنیا آید و اگر چنانچه زنده بماند احتمال زیادی دارد که در

هنگام جوانی از معتادین به مواد مخدر باشد¹².

در این جا بد نیست به سخن برخی از دانشمندان اشاره کنیم:

آقای ورواک معتقد است که اطفال اشخاص مورفینی، آماده برای ابتلا به تشنج و ضعف اعصاب هستند.

برواردل می نویسد که از میان سه کودک یک مرد دیپلمات تریاکی یکی مرده متولد شد یکی در سه سالگی مسلول

و فوت شد و آخری کودن و دچار اختلال روانی بود.

دکتر لوتد گوید: یک زن مورفینی در سه شکم بارداری، شکم اول و دوم بچه های مرده به دنیا آورد و در شکم

سوم کودک بسیار ضعیف و ناتوان متولد شد خلاصه مورفین و هروئین و غیره چون جزو سمومات هستند و این

مواد به مانند هر ماده سمی دیگر می تواند روی جنین اثر نامطلوبی بگذارد. هم چنین اکثر بیماری های عفونی در

پدر و مادر از طریق مسومیت می تواند تأثیری منفی روی اسپرماتوزوئید و اوول بگذارد و یا این که روی ترکیب

شیمیایی آن ها مؤثر باشد¹³.

• مواد مخدر سبب کمبود بعضی از هورمون های زن معتاد می شود و شیر او را کم می کند. همین طور اعتیاد

در طولانی بودن دوران نفاس¹⁴ نیز بی تأثیر نخواهد بود، زیرا این زن معتاد، به ازدیاد خون و تب در آن

دوران (وضع بارداری) مبتلا گشته علاوه بر آن بعد از ولادت، بسیاری از امراض و بیماریها به سراغ او و

فرزندش (در آینده)¹⁵ خواهد آمد، در نتیجه ضعف و کمبود مقاومت بدن در برابر بیماری ها، امراض

گوناگونی به وجود می آید.

11 - نوزاد نارس نوزادی است که زودتر از موعد مقرر و با وزنی کمتر از دو و نیم یا دو کیلو به دنیا بیاید. مباحثی در روانشناسی و تربیت کودکان ، دکتر افروز صفحه چهار.

12 - قابلیت زنده ماندن جنین را عده ای بر حسب طول حاملگی محاسبه می کنند یعنی تقریباً بین هفته بیست الی بیست و پنج عده ای نیز بر حسب رشد فیزیکی یعنی: قد جنین حداقل بیست سانتی متر و وزن پانصد گرم باشد تعیین می کنند ، ولی به طور کلی قابلیت زنده ماندن جنین بستگی به تکنولوژی طبی دارد در انگلستان حد فوقانی برای این اصطلاح خواه به طور طبیعی اتفاق افتد و خواه عمدی بیست و هشت هفتهگی حاملگی است. فرهنگ جامع روانشناسی جلد یک صفحه چهار.

13 - بهداشت ازدواج از نظر اسلام (دکتر صفدر صانعی) صفحه دویست و پنجاه و پنج.

14 - از وقتی که اولین جزو بدن نوزاد از رحم مادر خارج می شود ، هر خونی که زن می بیند اگر ده روز یا کمتر باشد خون نفاس است و زن را در این حال نفاس گویند.

15 - سندرم ترک نوزادی الگوی رفتار مشاهده شده در بچه های نوزاد مادران مبتلا به هروئین است. این سندرم با تحریک پذیری ، گریه بلند و طولانی ، لرزش و اشتها همراه با ولع ، اما بدون افزایش طبیعی وزن ، همراه است. فرهنگ جامع روانشناسی و روانپزشکی جلد دوم صفحه نهمد و هشتاد.

• خطر اعتیاد 8

- استعمال مواد مخدر منجر به ازدیاد فشار خون می شود و در نهایت، بی اشتهایی به غذا و عدم تمایل جنسی نسبت به همسر منجر می شود مخصوصا اگر در اولین مراحل اعتیاد باشد.
- اطباء و پزشکان معالج قدیم، مواد مخدر را این گونه توصیف می کردند: نابود کننده دو شهوت. الف) شهوات غذا، ب) شهوت جنسی.
- ایجاد ناراحتی های مزمن در مثانه، تا جائی که معتاد احساس به پر بودن مثانه می کند ولی هنگام تخلیه فقط قطراتی از او خارج می شود و گاهی نیز برای رفع مزاج باید به بیمارستان مراجعه و برای او سوند وصل کنند، تا مثانه ای را خالی گراند و چه بسا در نهایت این امر منجر به از بین رفتن دو کلیه شخص معتاد می شود.
- به وجود آمدن صداهایی در گوش، تا جائی که معتاد را خسته می کند.
- معتاد به مواد مخدر، همواره با کمبود آهن و کلسیم در بدن مواجه می شود، این امر باعث زردی صورت و شکستگی او خواهد شد.
- ایجاد عوارض و التهابات در شبکیه چشم.
- ایجاد اختلالات در دریچه های قلب.
- ایجاد اختلال در غدد گواتر.
- اعتیاد به مواد مخدر باعث می شود تا گلوبول های سفید، حالت تدافعی خود را از دست بدهند. در این حالت بیمار به بلای خانمانسوز ایدز مبتلا می شود و در نهایت مرگ به سراغ او خواهد آمد.
- راه رفتن این گونه افراد معروف به راه رفتن بیماران مبتلا به افتادگی پاپ (**FOOT DROP**) است و به علت فلج گروه عضلانی درشت نئی قدامی اتفاق می افتد. این حالت در نوریت الکلی، صدمات عصب نازک نئی، صدمات عصب نازک نئی، پولیومیلیت و آتروفی عضلانی پیشرونده دیده می شود. در این حالت

• خطر اعتیاد 9

بیمار مواقع راه رفتن اول انگشتان، بعد پاشنه را روی زمین می گذارد، بیمار قادر به خم کردن پا به طرف

بالا و یا بالاتر بردن پا بیشتر از معمول نیست و با بالا آوردن زانو سعی می کند آن را جبران کند¹⁶.

فصل دوم

استفاده از مواد مخدر

میان مصرف کردن مواد مخدر، چه از طریق تنقیه¹⁷ باشد و یا از طریق خوردن، خواه از راه دود و دخانیات مصرف شود و خواه از طریق استنشام مواد مخدر، تفاوتی وجود ندارد، زیرا هر کدام از انواع استفاده ها، شخص را در معرض امراض و عوارض خطیر و بزرگ قرار می دهد، حتی اگر مواد مخدر از معتاد گرفته شود باز همان عوارض و خطرات روانه جسم و روح او می شود، زیرا که معتاد چه در حال اعتیاد و چه در حال سلامتی بعد از اعتیاد، نمی تواند خود را از عوارض خانمان سوز این مواد برهاند. این مطلب که اعتیاد بلائی دائم و همیشگی است مطلبی است راست و صحیح. بد نیست به آثار و عوارض شوم افیون ملت ها اشاره ای داشته باشیم:

همه چیز را قربانی می کند

- هنگامی که معتاد متوجه منع مواد مخدر شود و تصور کند که دیگر مواد به او نخواهد رسید، در صدد برمی آید از هر راه و به هر طریق ممکن برای حصول مواد اقدام کند و حاضر است بالاترین ارزش های زندگی خویش را نیز فدا کند، حتی اگر عرضه نمودن ناموس خود باشد. تاریخ، این گونه آمار و ارقام و حوادث بسیاری را به چشم خود دیده است. معتاد گاهی برای رسیدن به مواد مورد نیاز نه تنها ناموس خود را عرضه کرده، بلکه خود را نیز در معرض فساد و فحشا قرار می دهد و این امر باعث فحشا و قرار گرفتن در باند مخوف هم جنس بازی خواهد شد.

بیم و ترس

- ایجاد ناآرامی و استرس و ترس و واهمه دائمی از این که مبادا مواد مخدر سر وقت مناسب به دستش نرسد.

اضطراب

ایجاد تشویق روحی و اضطراب فکری، که با وجود آن در هیچ مکانی نمی تواند ثابت بماند، از این رهگذر شاهدیم که معتاد دائماً از مکانی به مکانی دیگر می رود، اگر دقیقه ای آرمیده باشد از جا برمی خیزد، اگر ایستاده باشد پس از لحظاتی می نشیند، دیگر آن که مبتلا به بی خوابی خواهد شد، تا جایی که برای استراحت شبانه باید از آمپول ها و قرص های آرام بخش استفاده کند.

سفاهت و پوچ گرایی

- فرد معتاد به مواد مخدر، در آسان ترین اشیاء و امور هرگز فکر نمی کند، چه رسد به امور مهم و مطالبی که تفکر زیادی را خواهان است، زیرا فکر و توجه معتاد دائماً در راه چگونگی رسیدن به مواد مخدر و بر آوردن حاجت اعتیاد خود است و نه چیز دیگر.

کسالت و خمار بودن

- تأثیر شرایط روانی بر جسم معتاد، او را به نوعی از بیماری به نام روان شناسی (سایکو سوماتیک) می رساند، در این حال معتاد دائماً در حال رخوت و کسالت باشد، و همواره خمیازه کشیده و در حال خمار دائم است.

بیکاری و...

- مبتلا شدن به یک حالت درون گرایی، یکی دیگر از عواقب اعتیاد به مواد افیون است به حدی که معتاد نمی تواند دست به کاری بزند حتی جهت امرار معاش و تأمین خانواده باشد.

سست و فرو هشته

- مبتلا شدن به کبودی چشم و سست شدن پلک های فوقانی و عدم توانایی بر باز کردن چشم به طور کامل یکی دیگر از عواقب اعتیاد به افیون است، تا جایی که بیننده دائماً ایشان را در حال خماری و فرو هشتگی می بیند. تصویری که همگان از قیافه و ظاهر یک معتاد دارند چهره ای تکیده و تیره و لاغر با سر و وضعی

• خطر اعتیاد 12

آشفته و ژولیده و به اصطلاح قیافه ای تابلو است که قامت نیمه خمیده و دستان آویزان و لحن صحبت خاص، به خوبی اعتیاد او را نشان می دهد.

عوارض پوستی

• معتاد پس از چند صبحی مبتلا به بیماری های پوستی می شود، به حدی که پوست بدن او زخم می شود و رنگ طبیعی خود را از دست می دهد.

خونریزی

• معتاد به خونریزی و خروج چرک و خونابه مبتلا می شود، که از طریق مجاری موجود در چشم، گوش و حلق و بینی و محل ادرار و غائط و... خارج می شود. استفراغ مدام، اسهال شدید، رغبت مداوم در ادرار نمودن، و تغییر رنگ ادرار معتاد و زیاد شدن عرق و مبتلا شدن به تب نیز ارمغان اعتیاد است و گاهی اوقات نیز احساس سرمای شدید می کند.

بی میلی به غذا

• معتاد احساس بی اشتهائی به تناول غذا و آشامیدن می کند، تا جایی که اگر در مقابل او لذیذترین غذاها و گواراترین آشامیدنی ها را بگذارند، باز از تمام این تنعمات روی بر می گرداند. به طور کلی معتاد به هیچ چیزی غیر از مواد مخدر و استعمال آن فکر نمی کند¹⁸.

دیابت

شخص معتاد به مواد مخدر پس از چند صبحی مبتلا به دیابت (مرض قند) می شود.

تنگی نفس

• ایجاد تنگی در مجرای تنفسی، تا جایی که معتاد گمان می کند در حالت خفگی و اختناق قرار گرفته است.

18 - تمایل به داشتن ذهنی یا افکار خود، یکی از ویژگیهای معتاد به افیون است. به حدی که توجه به رویدادهای محیط واقعی در او بسیار اندک باشد، (من در میان جمع و دلم جای دیگر است) در نتیجه ممکن است حافظه شخص خصوصا به وقایع روزمره و بی اهمیت اختلال نشان دهد این اصطلاح را (ABSENT- MIDEEDNDSS) گویند. فرهنگ جامع روانشناسی جلد اول صفحه پنج.

خودکشی

- احساس ناامنی و فشار روحی شدید، تا حدی که دنیا را در مقابل خود سیاه می بیند، البته دید او نسبت به کل مسائل زندگی همین طور می شود، در نتیجه خود را بر خودکشی و پایان دادن به زندگی ترغیب می کند، چرا که راحتی و آسایش را در خودکشی جستجو می کند و گمان می کند که خودکشی رهائی از این سیاهچال است و با خودکشی و به جای دیگری که بهتر از زندگی دنیوی است منتقل می شود، در حالی که آن عالم، دنیای حساب و کتاب و بازرسی و بازرسی خواهد بود، مگر آن که حضرت حق بر بندگانش رحم کند.

نابودی غریزه

- در نزد معتاد رغبت به جنس مخالف از بین می رود، حتی اگر در مقابل او زیباترین زن و یا در مقابل زن معتاد زیباترین مرد را به نمایش بگذارند، او هیچ رغبتی از خود نشان نمی دهد و هم چنان به فکر دست یازیدن به مواد مخدر است.

تاراج

- چنانچه معتاد به مواد مخدر دسترسی پیدا نکند و با مواد در وقت مقرر به دستش نرسد آنگاه به فکر سرقت غصب و تاراج و تهدید و... می افتد که برای چند لحظه ای بتواند خود را با مواد به دست آمده مأنوس باشد.

دیوانگی

- اگر اعتیاد او رو به ازدیاد گذاشت وی به جنون و دیوانگی کشیده می شود، یا می میرد و یا دست به خودکشی یا به قطع عضو و یا امثال آن دست می زند.

اختلال در گفتگو

- در این صورت، معتاد یا کلمات مناسب را برای بیان افکارش پیدا نمی کند و چیزی با صدای مشابه را ابراز می کند¹⁹، و یا اجازه می دهد کلامش در مجرای کاملاً متفاوت قرار بگیرد²⁰.

مسموم شدن بدن

- معتاد به مورفین بعد از گذشت زمان باید خود را برای مسموم شدن حاد آماده کند تا جایی که این مسمومیت او را به حد مرگ می کشاند یا حداقل به اموری که ذیلاً بیان می شود مبتلا می شود:

(الف) حالت سرگیجه در بدن.

(ب) معتاد اکثر اوقات به خواب رفته، حتی اگر پیش از آن نیز استراحت کامل کرده باشد.

(ج) فقدان عکس العمل یا فقدان جواب دادن نسبت به عوامل و احساسات خارجی از دیگر آثار سوء افیون است به طوری که معتاد سریعاً تحت تأثیر عامل بیرونی قرار نمی گیرد²¹.

(د) ورود تدریجی به حالت اغما و بی هوشی تا جایی که منجر به بی هوشی کامل شود.

(و) گرچه معتاد در وهله اول احساس سرور و شادی می کند، ولی با گذشت زمان احساس افسردگی می کند.

(ه) دستگاه گوارشی معتاد تدریجاً از کار می افتد و معتاد مبتلاً به حالت تهوع و استفراغ می شود.

(ی) معتاد در نتیجه اعتیاد به مواد مخدر، دائماً در حال استفراغ مستمر است تا جایی که عضلات حلق و صورت او به کلی منقبض می شود.

(س) جریان گردش خون او ضعیف می شود تا جایی که دیگر حالت نبض او را نمی توان از گرفتن مچ دست و گذاردن انگشت بر رگهای خونی او اندازه گرفت.

(ش) مواد مخدر آثار مخربی بر دستگاه تنفسی معتاد می گذارد، تا جایی که تنفس معتاد را از حد نرمال خود خارج می کند و به تنفس عمیق همراه با صدای تنفس و یا تنفس آرام و آهسته می کشاند.

19 - که به آن پارالوژی می گویند. فرهنگ روان شناسی .

20 - که به آن پارالوژی خارج از خط می گویند. فرهنگ روان شناسی.

21 - (APATHIC) بدون احساس ، بی حال و تفاوت. فرهنگ روانشناسی .

ر) آثار خستگی در صورت معتاد نمایان می شود، تا جایی که بیننده گمان می کند معتاد زمانی طولانی به مرض و کسالت سخت مبتلا بوده است.

ز) احساس سوختگی و تاول در دو لب.

ص) احساس سوزش شدید در زیر ناخن های دست و پا.

ض) احساس گرمی حاد و سرمای شدید و کاهش فشار و درجه حرارت بدن²².

ط) عرقی سرد بر تمام اعضای معتاد از سر تا نوک پا نمایان می شود.

ظ) قرمز شدن چشمان یا کبودی چشم و پژمردگی صورت.

ع) ایجاد اختلال در دید معتاد و عدم کارایی و هماهنگی چشم با روشناسی و توهمات و خطاهای حسی بصری از دیگر آثار اعتیاد به افیون است، به خصوص چنین پدیده هائی در جریان یک دلیریوم عضوی روی می دهند این خطاهای حسی بصری از دگرگونی دیداری شیء و تغییر آن به وجود می آید، مثلاً در دلیریوم الکلی و اعتیاد (به مواد مخدر) ممکن است بیمار هر چیزی را به صورت آدم هائی ببیند که قصد کشتن او را داشته باشند.

کمکهای اولیه

• در صورتی که وضعیت معتاد ناهنجار شد برای نجات او از مرگ حتمی، لازم است به چند امور و دستور

عمل شود از جمله:

☐ استفاده کردن از ماسک اکسیژن جهت جلوگیری از قطع تنفس.

☐ تزریقات اولیه جهت به فعالیت واداشتن دستگاه تنفسی.

☐ شستشوی معده حتی با چای یا قهوه دم کرده، گر چه شستشوی معده با دارو بهتر است.

☐ تنقیه کردن معتاد به وسیله مایعات دارویی.

☐ تزریقات وریدی.

22 - لخت شدن تناقصی: بیمارانی که درجه حرارت بدن آنها بسیار پائین است ، ممکن است احساس سرما نکنند. احساس گرمای تناقصی که به این افراد دست می دهد گاهی سبب اقدام به درآوردن لباس می گردد که به لخت شدن تناقصی معروف است. فرهنگ روانشناسی جلد دوم صفحه هزار و شصت و هفت.

- جلوگیری از به خواب رفتن معتاد از طریق گذاشتن آب سرد بر سر و ریختن بر صورت و بدن معتاد.
- وصل کردن سرم یددار جهت کمک به فعالیت کلیه ها و ایجاد عرق و خارج ساختن مواد سمی از طریق عرق و ادرار.

□ تکرار شستشوی معده، زیرا که مواد مخدر بیش از غذا در معده می ماند، لذا باید معده دائماً شستشو گردد.

اقسام مسمومیت های معتاد

مورفین و مشتقات این مواد خانمانسوز ایجاد مسمومیت هائی در جسم معتاد می کند، زیرا که ساختار اصلی و ریشه تمامی مواد مخدر سمی بوده، تا جائی که اکثر اوقات به مرگ غیر طبیعی معتاد منجر می شود، این مسمومیت ها به دو قسم تقسیم می شود:

مسمومیت مزمن

به سبب تکرار در استعمال مواد مخدر، معتاد به مسمومیت های مزمن مبتلا می شود، همانند ضعف در دستگاه عصبی که گاهی او را به جنون و دیوانگی و احياناً به خرافه گویی... می کشاند، در مثل است که جنون انواع گوناگونی دارد. علاوه بر آن اختلالات در خاطرات و فقدان خاطرات گذشته و ضعف و درک کردن مفاهیم و گاهی اوقات ایجاد سکتة های مغزی و فلج شدن اعضا و جوارح معتاد به واسطه افیون ایجاد می شود. گاهی اوقات نخاع معتاد ملتهب شده و گاهی به حالت اغما می افتد. گاهی نیز به ایجاد لخته های خونی در رگ و اضطرابات درونی و روحی و ایجاد شک و شبهه منجر می شود. همچنین پوچ گرایی سمعی و بصری، افکار سودائی، حالات دلتنگی و دل نگرانی و احياناً خودکشی نیز ارمغان اعتیاد است، کلیه ها از کار افتاده در این صورت با پس زدن مواد سمی باعث رخنه کردن این مواد در بدن می شود، همان طور ممکن است مثانه از کار بیفتد و سختی ادرار کردن را در پی دارد، گاهی با سوند باید مثانه را خالی کرد، علاوه بر تمامی موارد فوق الذکر، معتاد به ضعف روی می آورد و با از دست دادن اشتها نسبت به غذا و آشامیدنی ها دچار پیوست حاد مزاج می گردد به حدی ممکن است سه الی چهار روز حتی یک هفته نتواند دفع مزاج کند.

مسمومیت حاد

گاهی اوقات معتاد از مواد مخدر بیش از اندازه استفاده می کند و از آن سبب که مواد مخدر همواره از کارخانجات و تجار متعددی می رسد، از این رهگذر غلظت و یا قلیائی بودن مواد سمی ماده مخدر کم و یا زیاد است مثلاً: گاهی اوقات در یک گرم یک مثقال مواد مخدر است ولی در جای دیگر در یک گرم دو مثقال مواد مخدر است و این امر باعث مسمومیت های حاد در شخص معتاد می شود. در نتیجه حالت مسمومیت های حاد در معتاد فزونی می یابد و آثار مخرب از قبیل فلج، فشار خون، خونریزی، تشنج و تنفس نیز حتمی می شود. در این امر معتادانی که مرگشان به سبب یک لحظه ایست قلبی بوده است، بسیار به چشم می خورد.

ره آورد اعتیاد

چه بسا ممکن است این سؤال مطرح شود، اگر مواد مخدر آثار منفی در حیات بشر دارد و زندگی او را مضمحل می کند و طراوت و شادی و سعادت اجتماع را نابود می کند و خانواده ها را از هم می گسلد و جوامع بشری را در هم می نوردد، پس چرا هنوز خرید و فروش آن صورت می گیرد؟ چرا حکومت ها با این ار مغان استعماری نمی جنگند؟

جواب: عوامل و انگیزه های متعددی را می توان در این باره بیان کرد، که مهم ترین آن از این قرار است:

☐ ترک کردن و بی توجهی به اهداف و آرمان های انبیاء گرامی که در اسلام و قرآن و سنت و حدیث و روایت خلاصه می شود.

☐ اهداف شیطانی و آرمانهای سیاسی باعث ترویج این ماده مخرب در جوامع است.

☐ کمبود وجدان های مذهبی و نابود شدن اخلاق اسلامی در نزد مروجین این بساط خانمان سوز، آن مافیای جهانی و شبکه های مرتبط در سیاست حکومت ها و حکام و کشاورزان و تجار و در آخر مشتریان این متاع و جنس.

☐ وجود بیکاری و فقر و جهل و نکبت در جوامع مخصوصاً در قشر جوان هر جامعه ای.

اهداف سیاسی حکومت های دیکتاتوری، جوامع را به وسیله اعتیاد با ایجاد دوگانگی در اذهان مردم و به راه انداختن شبهات و سر در گمی در ضمیر جوانان و ترک مباحث و مسایل سیاسی و روی آوردن تدریجی به فرهنگ غرب و مدرنیته فاقد خرد ساختاری سوق می دهد.²³

انگیزه های دروغین

از این رهگذر و با بیان این عوامل و انگیزه ها، خشخاش²⁴ در مزارع وسیع و به طور دهشت باری کاشت و داشت و برداشت می شود، که در پاره ای موارد پنهانی کشت می شود و گاه در مزارع خصوصی و یا حتی در کشتزارهای دولتی کشت می شود، حتی بعضی از اوقات این مواد را به قصد تولید دارو برای بیماران کشت می کنند، به هر حال با وجودی که تحت نظر مستقیم دستگاه های دولتی کشت می شود، ولی متأسفانه جریان های پشت پرده باعث می شود که باز مواد حاصله از این گیاه را در بازارهای سوداگران مرگ مشاهده کنیم. همین امر باعث سلطه دولت های مستبد بر مردم و به استثمار کشیدن جوامع می شود، خلاصه آن که خشخاش کماکان کشت می شود و آن را به مصارف سوء می رسانند. مثلاً در سال هزار و نهصد و شصت و نه میلادی هشتاد درصد تولید هروئین ترکیه از طریق قاچاق به ایالات متحده آمریکا سرازیر می شد. سپس کشورهایی هم چون لائوس و تایلند نیز به جرگه این کاروان ملحق شدند، به همین ترتیب هند و لبنان و افغانستان و مکزیک و دیگر کشورهای آمریکای جنوبی، طریقه کشت خشخاش را پیدا کردند و به طور مستمر در مزارع وسیع این ماده را کشت می کنند و بعد از کاشت، داشت، برداشت بسته بندی و پس از تحویل به گروه های مافیائی مواد مخدر، این اجناس را در بازارهای جهانی عرضه و به فروش می رسانند، تا از این تجارت خانمانسوز، مبالغ گزافی به جیب زنند به طوری که در سال هزار و نهصد و شصت میلادی سود حاصله از تجارت مواد مخدر در آمریکا، بالغ بر سی میلیارد دلار برآورده شد.

23 - fund amenal-wisdom

24 - نهال اصلی مواد مخدر گیاه خشخاش است .

جلوگیری از مواد مخدر طبیعی یا صنعتی

در این قسمت لازم است به دوگانه بودن مواد مخدر اشاره کنیم. مواد مخدر گاهی طبیعی و گاهی صنعتی است اما واجب و ضروری است که از استعمال و مصرف هر دو نوع آن خودداری شود.

مواد مخدر طبیعی

مواد طبیعی مجموعه ای است از گیاهان طبیعی که خود دارای مواد اعتیاد زائی است و بعضی از آنها عبارتند از:

☐ افیون: نوعی از مواد است که از گیاه خشخاش به دست می آید، گر چه خود برای دردها مسکن و آرامش نسبی روان و جسم مؤثر بوده و برای آرامش از آن استفاده می کنند ولی برای صحت و سلامت بدن مضر است. از این رو بر انسان واجب است حتی المقدور از این ماده طبیعی اجتناب ورزد، مگر برای استراحت و آرامش دادن به وضعیت نابه هنجار بیمار، آن هم باید با اجازه و تحت نظر دکتر متخصص مصرف شود.

☐ حشیش: از گیاهان هندی است و از گل های این گیاه حشیش به دست می آید.

☐ قات: گیاهی است که آن را در دهان می گذارند و همانند آب نبات می مکند.

☐ کوکائین: نیز همانند گیاه قات است و از برگ های آن این ماده استخراج می شود.

☐ توتون: برگ های این نوع گیاه از طریق دخانیات (سیگار، قلیان و...) استعمال می شود، گر چه بعضی از معتادان این برگ ها را می خورند، که این امر ضرر شدیدی به بدن معتادان وارد می کند.

☐ بنگ: ماده ای است که حالت پرت و پلائی و تخیلات و یاهه گویی را برای معتاد به دنبال دارد.

مخدرات صنعتی

اما مواد صنعتی، به آن دسته از موادی می گویند که صنعت نیز در آن سهیم است به این ترتیب که پس از برداشت این محصول از مزارع، آن را به کارخانجات صنعتی می برند تا از آن به همراه اضافه کردن مواد شیمیایی دیگر، مواد مخدر صنعتی تولید کنند، با پیشرفت علم از تریاک مرفین استخراج شد و از گیاه کوکا هم کوکائین به دست آمد گرچه هر دو جزو قوی ترین ترکیبات مخدر محسوب می شدند اما این ماجرا به اینجا خاتمه نیافت و کار

دانشمندان در لابراتوارها و آزمایشگاهها برای بررسی ترکیبات مخدر گیاهان منجر به ساخت هروئین از مرفین تریاک شد که در جهان، عنوان داروی ترک اعتیاد شهرت یافت. ولی بعداً مشخص شد که هروئین قوی ترین ماده مخدر تا آن زمان است و به دلیل سهولت و سرعت استفاده و نداشتن بو (هنگام مصرف) به سرعت رواج یافت و جایگزین تریاک و شیره شد، به دنبال تحقیقات آزمایشگاهی، مواد مخدر شیمیایی و سنتتیک کشف شد که خواص وحشتناکی را در مصرف کننده ایجاد می کرد.

در سایه تولید مواد مخدر این مواد از حالت تخدیری و نشاط آور خارج و ترکیبات توهم زا از هروئین تولید شد که مرفین صنعتی اسید (ال اس دی) از آن جمله است و در جوامع اروپایی با مصرف برخی از آنها مظلومترین شخص به شقی ترین و بی رحم ترین فرد مبدل می گشت، به این منظور مواد مخدر صنعتی به بازار آمد که بعضی از آنها عبارتند از:

☐ مورفین: که از افیون گرفته می شود و تأثیر مهلک و خانمانسوز مورفین ده ها برابر از افیون بدتر است.

☐ هروئین: باز این ماده از تریاک گرفته می شود، که سی برابر ضررش بیش از افیون است و چه بسا شدت اثرش بیش از سی برابر باشد. هروئین از ترکیبات تریاک است که به آسانی در آزمایشگاه از مرفین ساخته می شود. این ماده گرد سفید متبلوری است که ابتدا به عنوان یک ماده بدون اعتیاد و با خاصیت تسکین سرفه در شربت های سینه کارخانه (بایر) به کار رفت، اما بعدها تأثیر معتاد کننده آن آشکار شد و سالیان درازی به عنوان مواد مورد علاقه بسیاری از معتادین به خصوص در آمریکا مورد استفاده قرار گرفت. هروئین همانند سایر ترکیبات تریاک خاصیت ضد درد نشئه آور و مسکن دارد²⁵.

☐ کودائین: این ماده هم از افیون گرفته می شود.

☐ کوکائین: پودر سفید رنگی است بدون بو که از برگ درختان کوکا (درختانی است با ساقه ای قرمز) استخراج می شود اثر مهلک آن پنجاه برابر برگ اصلی کوکائین می باشد.

25 - هروئین رایج ترین ماده افیونی مورد سوء مصرف است. همه گیری سوء مصرف هروئین در اواسط دهه هزار و نصد و شصت میلادی اواسط دهه هزار و نصد و هفتاد میلادی و اوائل دهه هزار و نصد و هشتاد میلادی در ایالات متحده مشاهده شد ، در حال حاضر بین چهارصد یا ششصد هزار نفر معتاد به هروئین در ایالات متحده زندگی می کنند که گفته می شود که نیمی از آنها ساکن نیویورک هستند. فرهنگ روانشناسی جلد اول صفحه ششصد و هفتاد .

□ تترائین: از گیاهی به نام قنب²⁶ گرفته می شود که اگر بیش از مقدار مشخص استفاده شود، معتاد به پوچگرایی و هوچه گری و پرت و پلا گفتن و خماری مفرط مبتلا می شود.

□ در کنار این مواد صنعتی خطرناک، مخدرهای سبک تری مثل: حشیش، بنگ، چرس، ملک ارزق و گراس و ال - اس - دی - نیز به چشم می خورد.

ره آورد شراب و مواد مخدر

آمار رسمی نشان می دهد، کسانی که دائماً شراب می نوشند و یا اعتیاد به مواد مخدر دارند، هنگام استعمال دچار خماری و سر در گمی می شوند و این حالت خطیری است که بر معتاد عارض می شود و نتیجه آن عدم آگاهی به حوادث اطراف خود است در این صورت معتاد تصورات دهشتناک دارد و اشباه وحشتناک به او هجوم می آورند. وی همچنین اصواتی همانند صداهای رعد و برق و صداهای صاعقه و صداهای شیطانی می شنود، تا جایی که معتاد برای رهانیدن خود، دو دست خود را بر گوش و یا چشمان خود می گذارد. در این حالت معتاد خود را همانند مین منفجر شده، یا همانند کوه آتش فشانی که منفجر شده است درمی یابد و این امر به فشار روانی معتاد دائماً می افزاید.

ذهن متشکل از دو دسته مطلب است، دسته اول شامل ادراکاتی است که همواره آدمی محتاج به آن بوده ولی دسته دوم شامل آن ذهنیاتی است که آدمی دائماً احتیاج به آن ندارد. لذا حوادث و جریانات تاریخی گذشته دور، در این خزینه جای داده می شود و حالت تعادل ذهنی، آنجا وارد عمل می شود که آدمی می خواهد به ذهنیات گذشته خود برگشته و مطلبی را جستجو کند. از این رهگذر با ناهمگون بودن این دو دسته مطالب در ذهن معتاد و عدم دسترسی به گذشته ها و با وجود حالت پریشانی و دل نگرانی که دارد هر وقت مطلبی را به یاد می آورد نمی تواند آن را تحلیل و تجزیه کند. این امر باعث سر در گمی و عدم تشخیص معتاد می شود و چه بسا به مرحله ای می رسد که حتی نام خود و خانواده خود و تعداد فرزندان و اسم پدر و... خود را نمی داند. این امر باعث فشار روانی

در معتاد می شود و در نتیجه با ذهنیات مشوش دست و پنجه نرم می کند. از طرفی عدم دسترسی به ذهنیات او را متالم می سازد. در نتیجه کاهش ضریب حس هوشیاری در فرد معتاد باعث ایجاد اختلالات ذهنی وی خواهد شد. خلاصه آن که معتاد مقاطعی از جریانات تلخ گذشته را با هم جمع و از این ذهنیات موجودی ترسناک با صدای چندش آور برای خود درست می کند. بیان این آمار خالی از لطف نیست که طبق آمار رسمی پزشکی شصت درصد معتادان مواد الکلی و یا به مواد مخدر در این وادی دردناک قرار گرفته اند.

نتایج

اختلالاتی که در اعضاء و جوارح معتاد رخ می دهد گاهی بصری و گاهی سمعی و گاهی حسی است. زیرا معتاد در این مقطع احساس می کند که خود مظلوم واقع شده است این که یا عالم هستی مملو از فجایع است یا این که عالم در آتش جهنم می سوزد. در این مرحله برای نجات این معتاد لازم است به پزشک متخصص و حاذق مراجعه شود، یا باید این معتاد را روانه درمانگاه یا بیمارستان کرد. زیرا که آثار سوء این واقعه، بسیار دردناک و چندش آور خواهد بود. در این جا به بعضی از آثار سوء اختلالاتی که برای اعضاء بیمار به وجود می آید یاد آور می شویم:

سهو و نسیان:

معتاد گاهی اوقات تمام حوادث زندگی گذشته نزدیک خود را نیز فراموش می کند، حتی ممکن است کارهایی را که خود انجام داده است به فراموشی بسپارد، تا جایی که هر حادثه یا کاری را منکر می شود.

شک و تردید:

سوء ظن نسبت به قضایای اطراف خود حتی نسبت به اطرافیان تا جایی که گمان می برد، شریکش در تجارت قصد دزدی دارد، یا دوستش اراده قتل او را دارد یا این که همسرش به او خیانت کرده و با شخص دیگری در ارتباط است، حتی ممکن است همسرش را در مقابل مردم تهمت بزند و به سر حد ضرب و شتم نیز برسد، یا برای پیدا کردن یک مدرک ارتکاب جرم (روابط مخفیانه با دیگری) لوازم شخصی همسرش را مورد بازرسی قرار بدهد.

شگفتی بیش از حد:

بروز حالت شگفت زدگی و غفلت و سر در گمی، گاهی اوقات او را در حالی که از شهری به شهر دیگر می برد بدون آن که هیچ علت و انگیزه ای در میان باشد. حتی اگر بعد از سفر به خود آید ممکن است از خود سؤال کند، من کجایم؟ چرا اینجا؟ چه کسی اجازه داده که من اینجا بیایم؟ و غیره. و چنانچه در همان حالت سر در گمی و غفلت باز به کاشانه خود برگردد اصلا هجرت و سختی های سفر گذشته را به خاطر ندارد.

حمله به دیگران:

بروز دگرگونی و پرده دری در وی، در حالی که اضطراب شدیدی سر تا پای او را فرا گرفته است، به طوری که مثلا یک دفعه او را در حالی که اثاث خانه اش را یکی پس از دیگری شکسته و منهدم می کند می بینیم، این امر هم شامل کسانی می شود که معتاد به الکل هستند و هم شامل معتادان به مواد مخدر. این حوادث و کارهای غیر مترقبه و پرده دری ها همواره دامن گیر معتاد خواهد بود و چه بسا بعد از مدتی به اطرافیان خود حمله ور می شود، و آنان را به باد کتک و یا ضرب و شتم قرار می دهد و گاهی اوقات نیز ناخود آگاه دست از همه چیز می کشد و خود را در جایی تنها می بیند چه بسا به خواب عمیق فرو می رود، و ساعاتی را این گونه سپری می کند و هنگامی که بیدار می شود هیچ گونه حوادث گذشته و ضرب و شتم ها و فوران آتش نهفته گذشته خود را به هیچ وجه احساس و درک نمی کند.

اندوه و غم:

بروز حالت اندوه و غم، تا جایی که گاهی معتاد به الکل و یا مواد مخدر، در رنج و غم خود فرو می رود و برای رهایی خود از این حالت دردناک به فکر انتقام از خود می افتد، یا این که عضوی از اعضای دست و پای خود را قطع می کند و در نهایت دست به خود کشی می زند و تمام این حالات و این ناگواری ها بر اثر خستگی مفرط و بیش از حد برای معتاد به الکل و یا مواد مخدر است.²⁷

27 - همان طور که شاهد هستیم آمار جنایت در میان معتادان به الکل و مواد مخدر به مراتب بیشتر است. اینک به این آمار توجه کنید: تجارت سالانه مواد مخدر در جهان چهاردرصد میلیارد دلار برآورده شده است. خبرگزاری جمهوری اسلامی به گزارش شبکه تلویزیونی بی بی سی ، در حاشیه نشست سران گروه هشت در ژاپن اعلام کرد

تضادهای درونی:

بروز حالاتی متضاد در درون معتادی که گرفتار آتش اعتیاد است، معتاد احساس سرور و شادی کاذب می کند، در عین حال که ترس و وحشت و طمع زیاد او را فرا گرفته است و گمان می کند که از همه چیز ایمن است، در عین حالی که سفید و جاهل است خود تصور می کند که حکیم و بزرگ است در حالی که خود را ذلیل و درمانده می بیند باز احساس می کند به حدی بلند پروازی کرده که دستانش به ستارگان آسمان می رسد، به همین جهت گاهی اوقات برای پرواز کردن در فضا خود را از بالای پشت بام طبقات ساختمانی رها می کند ولی با رهانیدن خود سقوط می کند و جان خود را از دست می دهد.

تخیلات:

گاهی اوقات معتاد، احساس و تخیلات عجیب و غریبی دارد. مثلاً ساعتی گمان می کند جسدی است بدون سر یا خود را دو نیم می پندارد، یا این که می پندارد دو دستش از شانه جدا شده است و هر کدام به طرفی در حال حرکت است.

همسر معتاد

گرفتار شدن به افیون خانمانسوز علاوه بر خطرات درونی و جسمانی و عقلی، آثار منفی بر اجتماع نیز دارد از جمله: عدم میل به همسر و دوری جستن از خوشی های زندگی است زیرا که معتاد اثر مخربی را بر همسرش می گذارد، آن هم به راه و روش های مختلف و گوناگون، بدان جهت زوج معتاد کارهایی را در پیش می گیرد، در نشست و برخاست خانواده اش شرکت نمی کند، در حل مشکلات و معضلات خانوادگی هیچ گونه قدمی برنمی دارد و خلاصه از سوء رفتار معتاد و بوی نامطلوب دهان و بدقوارگی جسم و اندام و ضعف جنسی و سردی علاقه او باعث افزایش مشکلات میان زوجین می شود، این امر باعث اختلاف و مشاجرات شده و گاهی اوقات به طلاق و جدائی منجر می شود. دیگر آن که همسر این معتاد نیز تندخو و زنی مستبد بار می آید. زیرا که باید هم وظیفه

زنانه خود و هم وظیفه مردانگی شوهر معتادش را انجام بدهد، از این رهگذر بار گران و سنگین و طاقت فرسا، این زن را تبدیل به موجودی تندخو در مقابل خانواده اش می کند. چنین حالاتی در نسل معتاد نیز مشاهده می شود، زیرا که اعتیاد اثر منفی بر تمامی افراد خانواده دارد، مخصوصاً بر کودکان از جهت رشد جسمی و تکامل روحی، فردی و اجتماعی، کودکی که پدری معتاد دارد، همواره در مدرسه با مشکلات ذهنی دست و پنجه نرم می کند که دیگر آن که دانش آموزان او را بر این که پدری معتاد دارد، توبیخ و سرزنش می کنند و در نتیجه خلق و خوی فرزندان معتاد بر خلاف دیگران خواهند بود.

کانون حوادث

آثار مخربی که معتاد بر اجتماع خود می گذارد بیش از حد تصور است. معتادان به الکل و مواد مخدر همواره در صدر فجایع و حوادث شهری هستند. مثلاً حوادث رانندگی در ساعتی که راننده معتاد فاقد تعقل است بیش از حد می باشد و همه می دانند که راننده معتاد فاقد تعقل است بیش از حد می باشد و همه می دانند که راننده باید تسلط کامل بر رانندگی داشته باشد. به هنگام مناسب باید توقف کند، به هنگام مناسب باید سبقت بگیرد و تمامی امور رانندگی منوط به صحت عقل هنگام رانندگی است که این امر در معتادان مشهود نیست. آماری تکان دهنده در غرب این مطلب را تأیید می کند که پنجاه درصد حوادث رانندگی در جاده ها همواره از آن رانندگی بوده است که الکیست یا معتاد به مواد مخدر بوده اند و یا هفتاد و پنج درصد عابرین پیاده که با حوادث مواجه شده اند کسانی بوده اند که در هنگام حادثه مست بوده و یا مواد مخدر مصرف کرده اند. معتادان همواره در معرض خطرات و مرگ هستند، آمار و ارقام این مطلب را ثابت می کند که در حوادثی از قبیل پرت شدن از ارتفاع، خودسوزی و یا سوختن به وسیله معتاد مواد محترقه، قرار گرفتن انگشتان دست زیر پرس و یا برخورد با اشیاء سنگین در کارخانه و یا پرت شدن در گودال و یا چاه...، کارگر غالباً مشروبات الکلی یا مواد مخدر مصرف کرده است.

آمار تکان دهنده

آمار تکان دهنده می گوید از هر هشت نفر که حوادث مرگ را دچار می شوند هفت نفرشان معتاد هستند. زیرا که اعتیاد، بدن معتاد را سی برابر بیشتر از افراد عادی در معرض مرگ قرار می دهد. آمار بیان گر این حقیقت است. اکثر دزدی ها و سرقت ها و قتل ها و چپاول گریها به دست معتادان بوده است که در بخشی از آمار و ارقام آمده است. هم چنین شصت و پنج در صد جرائم قتل، بر اثر مصرف مواد الکلی است. نه تنها این، بلکه تجاوزهای جنسی، حتی با محارم خود نیز در این هنگام رو به تزاید است و به طور کلی پنجاه درصد زندانیان که مرتکب جرم شده اند، هنگام جرم با معتاد بوده اند و یا مست.

کودک بیچاره

سازمان بهداشت جهانی این مطلب را تأیید می کند، زمانی که زن الکل مصرف می کند و خود را در دام الکل و اعتیاد به مواد مخدر می اندازد، بیشتر از ضررهایی که مرد معتاد می بیند دچار آسیب خواهد شد. اگر زنی الکل مصرف کرد و به مواد مخدر معتاد شد، گرفتار ضررهایی می شود که مرد معتاد گرفتار شده زیرا که زن را خدای منان از جهت اعضا و جوارح، بیشتر از مرد ظریف آفریده است و از جهت روح نیز ظرافت بیشتری را دارا است. از این رو جهت اعمال سخت و طاقت فرسای مرد را نمی تواند انجام بدهد. زن معتاد یا اضطراب کامل دوران قاعده ماهیانه (پرید) را طی می کند و هنگام بارداری ضریب احتمال سقط جنین او بالا می رود و اگر سقط جنین نکرد فرزندان ناقص الخلقه از نظر (جسم و روح) به دنیا خواهد آورد. هنگام بارداری بدن زن همواره مقدار کمی از هورمون های X را ترشح می کند گر چه کبد هورمون مردانگی را در زن از بین می برد، حال اگر زن به الکل و یا مواد مخدر معتاد گشت فعالیت کبد نیز ضعیف می شود و بر اثر عدم نابودی هورمون های مردانگی آثار مخربی را بر جنین تازه می گذارد. مثلاً صدای نازک نوزاد مثل صدای مرد خشن است و یا بدن نرم نوزاد همانند بدن مردان پر مو است و...

از سوی دیگر اعتیاد بر هورمون های زنانه اثر مخربی می گذارد، زن باردار که معتاد است همواره، ماده بتروستین، گر چه می دانیم ماده بتروستین در انقباض رحم بعد از زایمان نقش مهمی را ایفا می کند و یا در وقت خون ریزی رحمی و در برگشت رحم به حالت سابق خود قبل از حمل و بارداری نقش مهمی را ایفا می کند.

مخفی نماند یکی از موادی که سبب ازدیاد شیر مادر است، همین بتروستین است، و چنانچه توسط اعتیاد این امر حادث شد، آثاری بر او و بر نوزاد او خواهد گذاشت، شیر مادر کم خواهد شد تا جایی که ممکن است از شیر دهی به کودک محروم شود علاوه بر آن، زن معتاد در این حالت عاطفه مادری خویش را از دست می دهد و از حفظ کودک و ایجاد رابطه بین خود و فرزند و ابراز محبت و... محروم می ماند و چه بسا ممکن است خانواده خود را با دید منفی بنگرد و همگی ایشان را دشمن خود بداند که این حالت در خانواده مصیبت عظیمی را برای خویش و خانواده و کودکانش به ارمغان خواهد آورد.

داستانی از معتادان

یکی از مجلات نقل کرده است: در سال هزار و نهصد و هشتاد و یک میلادی، دختری که دانشجوی رشته علوم سیاسی بود با یک جوان دانشگاهی ازدواج کرد پس از مدتی فرزندی به دنیا آورد. در مدت بارداری به وی مواد مخدر عرضه شد او نیز اجابت کرد و پس از مدتی همانند شوهرش معتاد به مواد الکلی و مواد مخدر شد. شش سال از آن داستان تلخ گذشت و نتیجه این شد که:

- زیبایی و جوانی خود را از دست داد.
- بسیاری از اموال و دارایی خویش را در این راه به هدر داد.
- رشته تحصیلی خود را نیز از دست داده و در نتیجه آینده خویش را به باد فنا داد.
- بعد از مدتی همسرش دست به خودکشی زد و به این دختر جوان افسردگی شدیدی وارد شد.
- مرکز امور بهداشتی و بیمه درمانی و خدماتی به جهت حفظ جان کودک، فرزند کوچکش را از او گرفت.

- در نتیجه خود نیز به وضعیت ناهنجاری همچون لکنت زبان و فلج شدن و اختلالات روانی دچار شد با موهای افشان و صورتی ژولیده می گفت: شراب و مواد مخدر و اعتیاد هر سه مورد، همه آنها فریبده اند. معتاد گمان می کند که با توسل به این دو افیون، زندگی بهشتی را برای خود ارمغان می آورد در حالی که ندانسته خود را به آتش جهنم می کشاند. بعد از آن که جوانیش را تباه کرد زندگیش به تاراج می رود و شقاوت و نگون بختی برای خود و خانواده اش و تمامی بستگانش به دنبال می آورد. این است عاقبت اعتیاد. حال چه اعتیاد به الکل و شراب و چه اعتیاد بر سایر مواد مخدر که برای فرد عاقل سزاوار است دوری جستن از همه اینها و مبارزه کردن با آنها برای سلامتی روح و روان و پاک کردن اجتماع بشری از بدبختی های ناشی از آنها اقدام نماید.

زندگی معتاد

در بعضی از مجلات این قصه به چشم می خورد که جوانی معتاد ازدواج کرد و بعد از مدتی دامن این خانواده به تولد نوزادی سرسبز و خرم شد. اما او در آن حال (اعتیاد) هیچ گونه اهتمام و توجهی به زن و فرزندش نکرد بلکه تمام کوشش او دسترسی هر چه سریع تر به مواد مخدر بود. لذا تمام وظایف پدری و عاطفی خویش را فراموش کرد و در حالی که هیچ اهمیتی به خانواده اش نداشت شب را به صبح و صبح را به شب سپری می کرد. او همسر جوانش را نیز به خیانت متهم کرد و گاهی اوقات همسر و فرزند ناکامش را از خانه می راند از سوی دیگر بعضی از اوقات این شخص معتاد محتاج به مبلغی می شد. اثاث خانه اش را ارزان می فروخت تا جائی که به اموال همسرش همچون طلا و گردن بند و زیور آلات دست درازی کرد و بعد از چند صباحی زن برای حفظ آبرو و مخارج سنگین خانواده مجبور شد تا در خانه های مردم مشغول به کار شود. تا بتواند با رنج و مشقت بار طاقت فرسای زندگی را بر دوش بکشد، بعد از فراز و نشیب زندگی توانست فرزندان خویش را به خانه بخت روانه کند و در این مدت کوتاه که سن او هنوز به چهل سالگی نرسیده بود همسر معتادش به ضعف جنسی و زخم معده و در آخر به سرطان حنجره مبتلا شد، تا آن که قبل از پنجاه سالگی در حالی که هیچ خدمتی برای خود و فرزندان و همسر زجر کشیده اش و همچنین برای جامعه انسانی انجام نداده بود از دار دنیا رفت و هیچ چیزی برای خانواده

اش جز بیماری و مشکلات روانی بر جای، نگذاشت. زیرا که فرزندان این گونه افراد دائماً در حالت سردرگمی به سر می‌برند و صحت و سلامتی‌شان همواره در خطر است، چرا که سلامتی پدر و مادر بر جسم و روان خانواده اش تأثیر به‌سزائی دارد اگر چه خود فرزندان نیز معتاد نباشند.

عوارض شوم الکل

مخفی نماند عوارض وخیم شراب نیز همانند اعتیاد بر دو نوع تقسیم می گردد، عوارض وقتی و عوارض دائمی از جمله آثار موقتی شراب و احساس سبکی است. در این حال با وجودی که هیچ درکی از محیط خارج ندارد خود را به مشکلی نامتناسب در برون ابراز می دارد، در بعضی از اوقات کارهای کودکانه ای که با شخصیت و یا سن یا مقام خود ناسازگار است انجام می دهد. به طوری که هیبت و وقارش را در اجتماع از بین می برد، زیرا نمی تواند درست حرکت کند، درست صحبت کند، صحیح بنشیند و یا متعادل نگاه کند، می خواهد با استفاده از جملات و کلمات متقاطع صحبت کنند، ولی چون با خماری کامل روبرو است بین عضلات و اعضاء و جوارح و تفکر معتاد به الکل هماهنگی وجود ندارد. گاهی اوقات احساساتی می شود به حدی که ممکن است با صدای بلند (بدون هیچ انگیزه ای) بخندد یا بگرید. گاهی اوقات الکل پدیده کوچک را بزرگ و گاهی بالعکس، پدیده بزرگ را کوچک می شمارد، مثلا قطره ای آب می بیند گمان می کند دریاست یا دریا می بیند و خیال می کند که قطره ای بیش نیست، تمام این عوارض برخواسته از عدم توازن در تخیلات و افکار اوست. در حالی که در دستگاه بینائی او نیز خلل وارد می شود، در این صورت در نظر وی اشیاء مبهم و غیر واضح خواهد بود و اشیاء را بر غیر وضعیت اصلیش درک کند و گاهی اوقات یک چیز را چند تا می بیند و یا چند چیز را یکی می داند، زیبا را زشت و یا زشت را زیبا می بیند. فراموشی یکی دیگر از ارمغان های مصرف الکل است تا جائی که چنانچه فردی که قبلا بر او وارد شده و خود را معرفی کرده و دوباره بر او وارد می شود وی از او خواهد پرسید کیستی؟ مرا از کجا می شناسی؟ و از عوارض دیگر مصرف الکل ایجاد رعشه و حرکت در حدقه چشم است. البته این امر اختیاری نیست

بلکه به دلیل ضعف و سستی در مویرگ ها و عضلات بینائی می باشد. گاهی اوقات استفراغ شدید می کند به حدی که بر تمام اعضا و جوارحش فشار می آید.

آثار تخریبی مشروبات الکلی

ناگفته واضح است اگر معتاد به الکل مقدار زیادی از الکل استفاده کند، ضریب آثار تخریبی وی مضاعف می شود، از جمله:

☐ فقدان درک کامل.

☐ ایجاد اختلالات در دمای بدن تا حدی که هیچ احساسی نسبت به سردی هوا نمی کند و چه بسا احساس می کند که هوا بسیار گرم است.

☐ ایجاد اختلال در دستگاه گوارش: در این حالت جسم نمی تواند اکسیژن لازم را برای تنفس مهیا کند، و منجر به مرگ حتمی او می شود.

☐ پایین آمدن تعداد ضربان قلب.

☐ مویرگهای خونی در مغز تحت شرایط (استفاده بی رویه از الکل و شراب) دچار فشار خون می شود، در این صورت احتمال پارگی مویرگها و ایجاد نقص عضو و از کار افتادن عضو می گردد.

☐ ایجاد صداع (سر درد) شدید بعد از مستی.

☐ ایجاد صرع (هیستری) در معتاد.

آثار وخیم اعتیاد به الکل

از جمله عوارض دائمی برای فرد معتاد به الکل حالت ضعف در ادراکات عقلی، از دست دادن تفکر، کودن شدن ذهن و نامعقولی در بعضی از کارهاست، علاوه بر اینها عوارض دیگری نیز حاصل می شود از جمله:

☐ مبتلا شدن به مرض استسقاء²⁸.

□ تسریع در هضم غذا.

□ ایجاد ترشی معده که گاهی اوقات منجر به زخم معده می شود.

□ التهابات مزمن در دستگاه گوارش.

□ دردهای مزمن در شکم و از بین رفتن اشتها به طوری که به غذاها هیچ گونه میلی نشان نمی دهد و گاهی

اوقات بعد از خوردن غذا استفراغ می کند.

□ ایجاد اختلال در دستگاه تناسلی، عدم جلوگیری از ادرار تا جایی که فرد معتاد به مشروبات الکلی ناخواسته

ادرار می کند.

□ ایجاد قساوت قلب (بی رحمی) که به سبب آن حرمت جامعه را دیگر مراعات نمی کند و به قانون و شرع

اهتمام نمی ورزد.

□ ایجاد اختلالات در دستگاه عصبی تا جایی که شب و روزش تاریک و زندگی در آتش است و همانند مجنون

و دیوانه زندگی می کند.

□ مبتلا شدن به سرطان از جمله سرطان دهان و زبان و دستگاه تنفسی مری و قفسه سینه، سرطان دستگاه گوارش.

□ دیگر آن که به نظر بیشتر دانشمندان، الکل می تواند عامل بروز بسیاری از بیماری ها باشد. یعنی بیماریهای نهفته

در والدین را زودتر آشکار کند. ناگفته نماند این مطلب بر روی حیوانات آزمایش و به اثبات رسیده است.

حال بر تمامی افراد در اجتماع لازم و ضروری است، که به پاک کردن اجتماعی که در آن زندگی می کند اهتمام

ورزند، از جمله باید از خانه و خانواده خود شروع و سپس به بازار و مهمان پذیرها، هتل و مسافرخانه و پاساژها

برسد، و در این میان لازم و ضروری است که جامعه را از شراب و الکل نیز پاک کنند و البته این امر منوط به نشر

معارف و فرهنگ صحیح اسلامی است به حدی که جامعه به رشد کافی و قناعت وجدانی در منع از تجارت و

استعمال مواد الکلی و مخدر برسد و معتادان به الکل و مواد مخدر را نیز باید هر چه زودتر معالجه و زیر نظر

پزشکان متخصص قرار بگیرند، البته مخفی نماند این گونه افراد هم باید معالجه جسمانی بشوند و هم معالجه

روحی چرا که این گونه افراد از نظر روحی نیز در رنج به سر می برند، گر چه این امر احتیاج به تبلیغات وسیع در رسانه های گروهی از قبیل رادیو و تلویزیون و مجلات و روزنامه و... دارد. در این باره حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: همه شما خود مسئول و مکلف هستید **کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیتة**²⁹، که در این میان اولاً بر دولت ها لازم و واجب است تا برای مصالح عمومی ملت خویش از تولید و تجارت و... این ماده مخرب جلوگیری کنند.

پس از اجرای اولین برنامه (آگاهی دادن به جامعه در رابطه با آثار مخرب و سوء استفاده از این ماده) مرحله دوم برنامه اجراء می شود و آن با مراعات کردن مسائل انسانی و حقوق بشر و متناسب با معتادان روا خواهد بود. این که می گوئیم مراعات نمودن مسائل و شرائط اجتماعی بدان دلیل است که ما معتقد به کامل بودن دین مقدس اسلام هستیم، زیرا که اسلام می تواند جوابگوی تمام مسائل و مشکلات بشر باشد.

و صحیح نیست که از احکام اسلامی (از طهارت تا قصاص و حدود و دیات) فقط اجراء حدود و تعزیرات برقرار شود و باقی احکام اسلامی در جامعه از قبیل آزادیهای اجتماعی و فردی و تکامل اجتماعی و نفی فقر مادی و معنوی در میان مردم را فراموش کنیم. پس هر گاه اسلام با تمامی قوانین و احکامش همانند آزادی و شوری، اخوت و برادری، برداشتن مرزهای دروغین از میان کشورهای اسلامی اجراء شود، در این صورت جایز است حدود و قوانین جزائی (حدود و تعزیرات و زندان و تأدیب) نیز اجراء شود. ولی اگر بخواهیم قبل از هر چیز از اسلام فقط و فقط به حد و تعزیرات اسلام و قوانین جزائی آن عمل کنیم فقط آبروی اسلام و ابهت آن در نظر مردم از بین خواهد رفت و ما با این کار دین مقدس اسلام را زیر سؤال برده ایم و البته این کار گناهی است نابخشودنی.

تشویق به رهانیدن اعتیاد

بر حکومت ها و دولت مردان لازم است به جای این که معتادان را عقوبت کنند برای ترک کنندگان اعتیاد یک سری تشویقاتی مقرر نمایند و فرقی بین اقسام مست کننده ها مایع باشد یا جامد، از انگور باشد یا خرما، گندم یا

جو و یا... نیست. زیرا که همه در یک مسیر، جامعه را تباہ می کنند گر چه خطرهای جسمانی این آفات خانمانسوز در فرد و اجتماع متفاوت است. بر متصدیان دولت اهتمام ورزیدن به مسائل و مشکلات ملت در جلوگیری از اعتیاد ضرورت دارد و بی گمان پایه های عزت و شرف و افتخار و سربلندی هر جامعه بر سرافرازی آزادی و فرهنگی است. از این جهت بر دولت لازم است به افراد جامعه آگاهی بدهد تا با روشی نوین، سازنده و روان شناختی، آفت این مواد مضر در اذهان آحاد جامعه نقش بندد. گر چه اجرای چنین برنامه ای احتیاج به مدت زمانی طولانی دارد و هزینه های سنگینی را بر دولت ها تحمیل می کند ولی در آینده آثار خوب و پسندیده ای را در جامعه اسلامی به دنبال خواهد داشت. ناگفته نماند علاوه بر این که مسئولیت بر عهده دولت هاست، بر دوش سخنوران و مؤلفین و روزنامه نگاران و غیره نیز این مسئولیت وجود دارد. این مطلب را نیز نباید فراموش کرد که پوستره های تبلیغاتی دیواری نیز می تواند نقش مهمی را در ایجاد رشد فکری جامعه ایفاء کند. همین طور تبلیغات از تلویزیون و رادیو و از تمامی رسانه های تبلیغاتی می تواند سهم به سزائی در راه رشد اجتماعی و هدایت جامعه داشته باشد. همین طور لازم است آگاه کردن به محصلین از دوره های اولیه آمادگی تا دبستان و راهنمایی و دبیرستان و حتی دانشگاه ها در رابطه با مفاسد اجتماعی و فردی این سیاهچال متعفن و آثار تخریبی آن در جامعه که متأسفانه دامنگیر دختران و پسران جوان شده و می شود زیرا که این گروه بیشتر در معرض مسائل اعتیاد و الکل هستند.

بهترین راه خویشتن داری

بهترین طریق و ایده برای ممانعت مردم از مصرف الکل و مواد مخدر بیدار کردن وجدان های مذهبی است برای مثال بسیاری از مردم هند، هیچ گاه به شراب و الکل لب نمی زنند. همین طور در میان بودائیان گروهی هستند که از مصرف الکل ممانعت می ورزند و عده زیادی از مذهبی های مسیحی اصلاً به شراب و مواد مخدر نزدیک نمی شوند. همچنین بعضی از کلیساهای غرب حرمت شراب را به اطرافیان خود گوشزد می کنند و به کسانی که عضو کلیسا می شوند شرط می کنند تا مبادا لب به شراب بزنند، ولی ما مسلمانان با وجودی که در دین مقدس اسلام

بهترین راه نجات از این مشكله و معضل را داریم هم اینك شراب و الكل و اعتیادی كه در میان كشورهای اسلامی شاهدیم همواره نشان دهنده عدم لیاقت و تدین حكومت ها و دولتمردان و نبودن تعهد و التزام عملی به فرامین الهی در قرآن و احادیث اهل بیت علیهم السلام است، از این رو ما در صدد بیان بعضی از آیات و روایات و احادیث در این باره بر آمدیم.

تصریح قرآن در تَمْرِیه

از مسلمات است که قرآن به عنوان زداینده ی دردها و داروی شفا بخش همیشگی دوران هاست. از این رو در قرآن می خوانیم: **و تنزل من القرآن ما هو شفاء و رحمه للمؤمنین**³⁰ یعنی: و ما آنچه از قرآن می فرستیم شفای دل و رحمت الهی برای اهل ایمان است.

آنچه از آیات الهی دلیل بر حرمت مواد الکلی و اعتیاد می کند به طور عام آیاتی است که ذیلا بیان می شود: **الذین یبتغون الرسول النبى الامى الذی یجدونه مکتوبا عندهم فى التوراه و الإنجیل یأمرهم بالمعروف و ینهاهم عن المنکر، و یحل لهم الطیبات و یحرم علیهم الخبائث و یضع عنهم اصرهم و الأغلال الّتی کانت علیهم**³¹ یعنی: مؤمنان آناند که پیروی کنند از رسول و پیامبر امی که در تورات و انجیلی که در دست آنها است، نام و نشانی و اوصافش را نگاشته می یابند، آن رسول آنها را امر به نیکوئی و نهی از زشتی خواهد کرد و بر آنان هر طعام پاکیزه و مطبوع را حلال و هر پلید و منفور را حرام می گرداند و احکام پر رنج و مشقتی را که از جهل و هوا پرستی چون زنجیر به گردن خود نهاده اند همه را بر می دارد.

شکی در این اعتقاد نداریم که شراب و مخدرات از طیبات و پاکی ها نیست بلکه از خبائث است هر چند استشمام شود یا از طریق تنقیه مصرف شود که به نص این آیه حرام است. اما آنچه تصریح به حرمت می کند فرمایش حضرت حق می باشد. **یسألونک عن الخمر و المیسر قل فیهما إثم کبیر، و منافع للناس و اثمهما اکبر من نفعهما**³² یعنی: ای پیامبر از تو از حکم شراب و قمار می پرسند، بگو در این دو کار گناه بزرگی و سودهایی وجود دارد ولی گناه آن بیش از منفعت آن است.

30 - سوره ی اسراء آیه ی هشتماد و دو.
31 - سوره ی اعراف آیه ی صد و پنجاه و هفت.
32 - سوره ی بقره آیه ی دویست و نوزده.

عقل از آن چه که پلیدش بیشتر از منافعش باشد هرگز فکر نمی کند، علاوه بر آن که حضرت سبحان می فرماید:

قل انما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و الاثم³³. یعنی: بگو ای پیامبر که خدای من هر گونه اعمال

زشت را چه آشکارا و چه در پنهان حرام کرده است. منظور از واژه «الاثم» در این آیه شراب و الکل است زیرا مرد عرب از این اثم شراب بود و در نتیجه به تصریح قرآن شراب نیز حرام است.

آیه دیگری که در تحریم شراب الکلی وارد شده است این آیه است: یا ایها الذین آمنوا إنما الخمر و المیسر و

الانصاب و الأزلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون انما یرید الشیطان أن یوقع بینکم العداوه و

البغضاء فی الخمر و المیسر و یصدکم عن ذکر الله و عن الصلاه فهل أنتم متتهون³⁴ یعنی: ای اهل ایمان شراب و

قمار و بت پرستی و تیرهای گروبنندی³⁵ تمامی اینها پلید و از عمل شیطان است. از آن دوری کنید تا رستگار

شوید. شیطان قصد آن دارد به وسیله شراب و قمار میان شما عداوت و کینه بر انگیزد و شما را از ذکر خدا و نماز

باز دارد پس شما آیا از آن دست بر می دارید، تا به فتنه شیطان مبتلا نشوید؟

منظور از رجس همانا خمر است و در این آیه شریفه تصریح به پلیدی شراب و الکل می کند و اجتناب از آن را

لازم می شمارد و یکی از مفاسد آن را ایجاد دشمنی ها و بغض و کینه ها و غفلت از ذکر خدا و نماز می داند. در

آیه دیگری حضرت حق می گوید: یا ایها الذین آمنوا لا تقربوا الصلوه و أنتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون³⁶

یعنی: ای اهل ایمان هرگز در حال مستی به نماز نایستید تا بدانید چه می گوئید. واژه سکاری به معنای افراد

سرخوش و مست است و اگر به معنای فراهم شدن مقدمات مستی باشد همان گونه که در لغت نامه لسان العرب

آمده است سایر انواع اعتیاد نیز شامل این آیه شریفه می شود.

در تفسیر شریف علی ابن ابراهیم از حضرت باقر علیه السلام در مورد قول حضرت سبحان **إنما الخمر**³⁷ نقل

است که می فرمایند: اما خمر به تمامی انواع نوشیدنی های مست کننده گویند که اگر زیاده آن مستی آورد کم آن

33 - سوره ی اعراف سراء آیه ی سی و سه .

34 - سوره ی مائده آیه های نود و نود و یک.

35 - در زمان جاهلیت نوعی بازی بوده است. تفسیر قرآن.

36 - سوره ی نساء آیه ی چهل و سه.

37 - سوره ی مائده آیه های نود و نود و یک.

نیز حرام خواهد بود³⁸. سپس حضرت فرمودند: **حق علی الله أن یسقی من شراب الخمر مما یرج من فروج المومسات**³⁹ یعنی: بر خدا سزاوار است که چرکی و آلودگی های زنان فاسده را به کسی که شرابخوار است بچشانند. باز حضرت باقر علیه السلام فرمودند، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: **من شرب الخمر لم تقبل منه صلاه أربعین لیله، فان عدد فأربعین لیله من یوم شربها، فإن مات فی تلك الأربعین لیله من غیر توبه سقاه الله یوم القیامه من طینه خبال**⁴⁰ یعنی کسی که مستی کند به مدت چهل شبانه روز نمازش قبول نخواهد بود و خدا از گل (خبال)⁴¹ به او می چشانند.

---

38 - تفسیر علی ابن ابرهیم سوره ی مائده آیه های نود و نود و یک.
39 - بحارالانوار جلد هفتاد و نه صفحه صد و سی و یک روایت بیست.
40 - وسائل الشیعه ، جلد بیست و پنج صفحه دوست و هشتاد حدیث پنج باب اول.
41 - چرک تن دوزخیان ، پوسیدگی کنار دهانه چاه که به سبب رسیدن دلو فرو ریزد. لغت نامه المنجد.

مکم شراب در سنت

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در مورد شراب ده نفر را لعنت کردند: کسی که آن را به زمین نشانده⁴²، و کشاورز و کسی که نهال آن را آبیاری کرده است. خورنده و ساقی و حامل و آن که شراب را برای او حمل می کنند و فروشنده و مشتری و آن کسی که از این تجارت سود می کند.

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: «ما بعث الله نبیا قط إلا و قد علم الله أنه إذا أكمل له دینه کان فیه تحریم الخمر و لم تزل الخمر حراما»⁴³ می فرماید: خدا هیچ پیامبری را به رسالت مبعوث نگردانید مگر وقتی دین آن پیامبر را کامل کرد شراب را حرام اعلام کرد و شراب همیشه حرام بوده است.

و در جای دیگر حضرت می فرمایند: «من شرب جرعه من خمر لعنه الله و ملائکته و رسله و المؤمنون، و ان شربها حتی یسکر منها نزع روح الایمان من جسده و رکبت فیه روح سخیفه خبیثه ملعونه»⁴⁴ یعنی: کسی که جرعه ای از شراب بیاشامد خدا و ملائکه و رسولان و مؤمنون او را لعنت کنند، و روح ایمان از او رخت بریندد و روحی ناپاک و ملعون بر او مستولی شود.

در جای دیگر حضرت می فرمایند: «من ترک المسکر صیانه لنفسه سقاه الله من الرحیق المختوم»⁴⁵ یعنی: اگر کسی برای حفظ خود از شراب اجتناب کند خدای منان از رحیق⁴⁶ مختوم او را سیراب کند.

مفضل گوید از حضرت صادق علیه السلام سؤال کردم. «لم حرم الله الخمر؟ قال: حرم الخمر لفعالها و فسادها لأن مدمن الخمر تورثه الإرتعاش و تذهب بنوره و تهدم مروته و تحمله أن یجسر علی ارتکاب المحارم و سفک الدماء

42 - شاید مراد این باشد کسی که مقامات کشت را قبل از کشاورز آماده می کند ، مثلا خریدار ، آماده کردن زمین ، شخم زدن و غیره.

43 - وسائل الشیعه جلد اول از باب نه.

44 - وسائل الشیعه جلد چهار از باب نه.

45 - وسائل الشیعه جلد ده از باب نه.

46 - رحیق: بهترین و خوش ترین شراب و یا آب کوثر در بهشت را گویند. لغت نامه المنجد ماده رقیق.

و رکوب الزنا و لا یؤمن إذا سکر أن یشب علی حرمه، هو لا یعقل ذلک، و لا یزید شاربها الاکل شر»⁴⁷. از حضرت سؤال کردم، یابن رسول الله چرا خدا خمر را حرام کرده؟ حضرت فرمودند: خداوند خمر را به جهت تأثیر و فسادى که بر آن مترتب است حرام کرد، زیرا که شراب خواری ریشه بر اندام می اندازد و نور چهره و رخسار را از بین می برد. شرابخوار مروتش می رود و بر گناه کردن جسارت به خرج می دهد و مستی آدمی را به کارهایی از قبیل خون ریزی و ارتکاب زنا و حتی تعدی به محارم می کشاند. چرا که او هیچ تعقلی ندارد و خلاصه شراب خواری جز به شرارت نمی افزاید.

در روایت دیگر حضرت صادق علیه السلام می فرمایند: «شارب الخمر إن مرض فلا تعود و إن مات فلا تشهد و إن شهد فلا تزکوه و ان خطب إلیکم فلا تزوجه فان من زوج ابنته شارب خمر، فکأنما قادهآ إلی النار»⁴⁸. یعنی: اگر شراب خوار مریض شد به عیادت او نروید، اگر فوت کرد به تشییع جنازه او نروید، اگر شهادت داد شهادتش را قبول نکنید، اگر خواستگاری کرد به او همسر ندهید، اگر کسی دخترش را به شراب خوار بدهد مانند کسی است که دخترش را به فحشاء کشاند، و یا او را آتش زده.

از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: اگر صحبتی کرد کلامش را تصدیق نکنید و چه کسی سفیه تر از شرابخوار.

کلید تمام شرارت ها

از امام صادق یا امام باقر علیهما السلام روایت است. «إن الله جعل للمعصیه بیتا، ثم علی للبیت باباً جعل للباب غلقاً، ثم جعل للغلق مفتاحاً فمفتاح المعصیه الخمر»⁴⁹. یعنی: خدای متعال برای گناه خانه ای درست کرد که دارای در است و آن در قفلی دارد که کلید آن شراب است.

حضرت صادق علیه السلام به نقل از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «إن الخمر رأس کل إثم»⁵⁰. رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: شراب سر منشأ تمام گناهان است.

47 - وسائل الشیعه باب نه ، حدیث بیست و پنج.

48 - وسائل الشیعه باب یازده حدیث هفت.

49 - وسائل الشیعه باب دوازده، حدیث سه.

همان طور که شراب عقل را گیج و خمار می کند، اعتیاد به مواد مخدر نیز همین گونه است. پس اعتیاد همانند الکل سرمنشأ تمام گناهان و کلید تمام شرارت ها است. حضرت صادق علیه السلام می فرماید: «الشراب مفتاح کل شر و مذمن الخمر کعابد وثن و إن الخمر رأس کل إثم و شاربها مکذب بکتاب الله، لو صدق کتاب الله حرام حرامه»⁵¹. یعنی: شراب کلید تمام بدی ها است و شراب خوار همانند بت پرستی است. سرمنشأ تمام گناهان است و خورنده شراب به کتاب خدا افتراء بسته است، چه اگر کتاب خدا را راست می داند باید حرام آن را حرام بداند. مرحوم شیخ صدوق _ رحمت خداوند متعال بر او باد _ در کتاب عقاب الاعمال این تتمه را اضافه کرده که: غنا و آهنگ نفاق قلب است.

حضرت صادق علیه السلام می فرماید: خدا برای شرارت ها کلیدهایی قرار داده و شاه کلید تمام آن کلیدها شراب است و بدتر از شراب دروغ است.

به حضرت علی علیه السلام گفته شد: «إنک تزعم ان شرب الخمر أشد من الزنا والسرقه؟ فقال: نعم ان صاحب الزنا لعله لا يعدوه الی غیره و ان شارب الخمر إذا شرب الخمر زنا و سرق و قتل النفس الی حرم الله و ترک الصلاة»⁵². یا ابا الحسن شما گمان دارید استعمال شراب بدتر از زنا و دزدی است؟ حضرت فرمودند: آری، زیرا که زناکار فقط به خود ظلم می کند چه بسا غیر از زنا گناه دیگری نکند، ولی شراب خوار اگر شراب آشامید ممکن است زنا کند و هم دزدی کند و هم آدم بی گناهی را بکشد و نماز را نیز ترک کند.

بت پرست می شود

عن أبی عبد الله علیه السلام فی حدیث: إن زنديقا قال له، لم حرم الله الخمر؟ فقال: حرمها لأنها ام الخبائث، و رأس کل شر یأتی علی شاربها ساعه یسلب لبه، فلا یعرف ربه. و لا یترک معصیه إلا رکبها، و لا یترک حرمه إلا انتهکها و لا رحما ماسه إلا قطعها و لا فاحشه الا أتاها، والسكران زمامه بيد الشيطان إن أمره أن یسجد للأوثان سجد و ینقاد

50 - وسائل الشیعه باب دوازده، حدیث چهار.

51 - وسائل الشیعه باب دوازده، حدیث پنج.

52 - وسائل الشیعه باب دوازده، حدیث هشت.

«**حيث قاده**»⁵³. در حدیث آمده است، کافری به حضرت صادق علیه السلام گفت: چرا خدا شراب را حرام کرده است؟ حضرت فرمودند: زیرا شراب منشأ همه بدی ها است و بر شرابخوار ساعتی می گذرد که عقلش زائل می شود و آن هنگام خدایش را نمی شناسد و هر گناهی را مرتکب می شود و هیچ حرامی نیست مگر آن که آن را هتک می کند و هیچ رحمی نیست مگر آن را قطع می کند و هیچ فحشائی نیست مگر رو به آن می گذارد. فرد مست زمامش به دست شیطان است اگر به او گوید که بر بت سجده کند مست سجده می کند و هر کاری به او بگوید انجام می دهد.

به خدا جل جلاله و رسول صلی الله علیه و آله و سلم کافر است.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «من شرب النبيذ على أنه حلال خلد في النار، و من شربه على أنه حرام عذاب في النار»⁵⁴. حضرت صادق علیه السلام فرمودند: کسی که شراب بیاشامد و بگوید که این حلال است در آتش جهنم جاودان است و اگر بیاشامد و بداند که حرام است در آتش عذاب می بیند.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم «مدمن الخمر يلقى الله يوم يلقاه كافراً»⁵⁵. از حضرت صادق علیه السلام روایت است: حضرت رسول می فرمایند: شراب خوار در حالی که کافر است خدا را در روز قیامت ملاقات می کند.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «إن الله حرم الخمر بعينها، فقليلها و كثيرها حرام، كما حرم الميتة والدم و لحم الخنزير و حرم رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم الشراب من كل مسكر، و ما حرمه رسول الله صلى الله عليه وآله و آله و سلم فقد حرم الله عزوجل»⁵⁶.

53 - وسائل الشیعه باب دوازده، حدیث یازده.
54 - وسائل الشیعه باب سیزده، حدیث یک.
55 - وسائل الشیعه باب سیزده، حدیث ده.
56 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث چهار.

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: خدا شراب را حرام کرده است و کم و یاد زیاد آن حرام است، همان گونه که مردار و خون و گوشت خوک را حرام کرده است. رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم هر چیز مست کننده را حرام کرد، و هر چه که حضرت رسول آن را حرام کند، خدا آن را حرام کرده است.

درمان با شراب

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «ان اهل الری من المسکر فی الدنيا، يموتون عطاشا و يحشرون عطاشا و یدخلون النار عطاشا»⁵⁷. از حضرت صادق علیه السلام روایت شده فرمودند: گروهی که زیاد شراب می خورند تشنه می میرند و تشنه وارد محشر می شوند و داخل آتش می شوند در حالی که تشنه هستند.

قال أبو عبد الله عليه السلام: «و لو أن رجلا كحل عينيه بمیل من نبیذ (خمر خ ل) كان حقاً علی الله عزوجل أن يحکله بمیل من نار»⁵⁸.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده است که: اگر مردی چشمانش را با شراب سرمه بکشد بر خدا سزاوار است که با میل از آتش جهنم او را سرمه بکشد. حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمودند: سؤال کردم از سرمه که آیا می شود آن را با شراب عجین کرد یا خیر؟ حضرت فرمودند: جایز نیست.

شراب خوار و شفاعت روز قیامت

حضرت صادق علیه السلام از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «لا ینال شفاعتی من استخف بصلاته فلا یرد علی الحوض لا والله و لا ینال شفاعتی من شرب المسکر و لا یرد علی الحوض لا والله»⁵⁹.

به کسی که نماز را سبک بشمارد شفاعتم نمی رسد و او بر حوض کوثر وارد نمی شود و به خدا قسم شفاعتم به کسی که شراب خوار است نمی رسد و به خدا قسم بر حوض کوثر بر من وارد نمی شود.

حضرت باقر علیه السلام فرمودند: «ان لله عزوجل عند کل لیله من شهر رمضان عتقاء من النار، الا من أفطر علی مسکر او شرب مسکرا و من شرب مسکرا انحبست صلاته اربعین یوما و من مات فیها مات میتة جاهلیه»⁶⁰. خدای

57 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث هشت.

58 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث ده.

59 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث یازده.

متعال در هر شب از شب های ماه مبارک رمضان بندگان را از آتش جهنم آزاد می کند ولی کسی که با شراب افطار کند یا شراب بیاشامد امان نامه از آتش دوزخ دریافت نمی کند و کسی که مست شود چهل روز نمازش مورد قبول واقع نمی شود و اگر در این مدت بمیرد به مرگ جاهلیت مرده است.

حضرت کاظم علیه السلام گوید: پدرم در حال احتضار فرمود: «یا بنی انه لا ینال شفاعتنا من استخف بالصلاه لا یرد علیه الحوض من أدمن هذه الا شربه قلت: یا اُبه و اُی اُلا شربه؟ فقال کل مسکر»⁶¹. پسرم شفاعت ما به کسی که نمازش را سبک بشمارد نمی رسد و بر حوض ما کسی که این شراب را بیاشامد وارد نمی شود، گفتم ای پدر کدام شراب را گوئی؟ فرمود: هر مست کننده ای را.

فلسفه تحریم

عن اُبی الحسن الرضا علیه السلام قال: «حرم الله الخمر لما فیها من الفساد من تغیر عقول شاربیهما و حملها ایاهم علی انکار الله عزوجل و الفریه علیه و علی رسله، و سایر ما یکون منهم من الفساد و القتل و القذف و الزنا و قله الإحتجاج عن شیء من المکارم فبذلک قضینا علی کل مسکر من الأشربه انه حرام محرّم، لأنّه یأتی من عاقبتها ما یأتی من عقابه الخمر فیجتنب من یؤمن بالله و الیوم الاخر و یتولانا و یتحل مودتنا کل شراب مسکر فانه لا عصمه بیننا و بین شاربیهما»⁶². حضرت رضا علیه السلام فرمودند: خدا شراب را بدان جهت که مفسده در آن است و عقل را زائل می کند حرام دانسته است و این گروه بر احکام خدا و تهمت به او و بر رسول و هر چه که از فساد باشد از قتل و قذف⁶³ و زنا دریغ نمی کنند و کمتر اتفاق می افتد که از بعضی محرمات دوری کنند لذا ما حکم کردیم بر این که هر مست کننده ای از آشامیدنی ها حرام است، زیرا عاقبت تمام این مست کننده ها همان عاقبت شراب انگور است. پس کسی که ایمان به خدا دارد دوستدار ماست از هر شراب مست کننده ای باید پرهیز کند زیرا هیچ رابطه ای بین ما و معتاد (خمر و اعتیاد به مواد مخدر) وجود ندارد.

60 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث سیزده.

61 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث سیزده.

62 - وسائل الشیعه باب پانزده، حدیث شانزده.

63 - به زنا خواند، متهم کرد زن شوهرداری را به زنا، لغت نامه المنجد ماده قذف.

اگر به فلسفه تحریم خمر با تمامی مست کننده ها که در این حدیث ذکر شده و عاقبت سوئی که مترتب بر آن است دقت کنیم خواهیم دید که این آثار مخرب بر مواد مخدر نیز مترتب است و از این جهت تمامی مواد مخدر نیز حرام خواهد بود زیرا که آثار وخیم این مواد اگر بیشتر از الکل نباشد کمتر از آثار مخرب الکل نیست.

چه کسی معتاد است؟

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «ليس مدمن الخمر الذي يشربها كل يوم ولكنه المواطن نفسه أنها اذا وجدها شربها»⁶⁴. حضرت صادق علیه السلام می فرمایند: معتاد به شراب تنها کسی نیست که روزانه شراب بیاشامد بلکه کسی که قلبا بگوید اگر شراب پیدا کنم استفاده می کنم، این فرد نیز اعتیاد به شراب دارد.

معتاد در روز قیامت

به این روایت زیبا توجه کنید: حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: به آن خدائی که مرا به حق فرستاده است شراب خوار روز قیامت در حالی که رو سیاه است وارد محشر می شود، و از دهانش تعفنی برآید که اهل محشر از آزارش شکوه و شکایت کنند... و هزار سال فریاد کند واعطشا آن گاه آبی برای او آورند همانند مس گداخته که از دور روی او را تباه کند و هر کس در دلش آیه یا حرفی از قرآن باشد و شراب بر آن ریزد قرآن خصم و دشمن اوست. حضرت حق گوید: اگر شرابخوار بمیرد به نمازش نروید، که از سگان جهنم است به آن خدائی که مرا مبعوث به رسالت گردانید، هیچ فردی شراب نخورد مگر آن که در چهار کتاب آسمانی ملعون باشد، چون بار اول شراب خورد، دلش را قساوت گیرد، در مرتبه دوم جبرائیل و میکائیل و اسرافیل و جمیع ملائکه از او بیزاری جویند، در مرتبه سوم جمیع پیامبران و اوصیاء در مرتبه چهارم خدای حلیم از او بیزار می شود. هیچ کس نیست که شب مست بخوابد مگر آن که او تا به صبح عروس شیطان و مدخوله (همبستر) با آن فاسق ملعون است. حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در ادامه می فرمایند: ای ابن مسعود، زنا کننده با مادر در نزد خدا گناهِش از یک حبه ربا کمتر است و گناه شراب شدیدتر از ربا است، زیرا که کلید تمام شرارت ها شراب است⁶⁵.

64 - وسائل الشیعه باب شانزده، حدیث یک.

65 - مجمع المعارف و مخزن المعارف عالم ربانی محمد شفیع بن محمد صالح قدس سره صفحه صد و سی و هفت به بعد.

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «یجیء مدمن الخمر و المسکر یوم القیامه مزرقه عیناه، مسودا وجهه، مائلا شقه، یسیل لعابه، مشدودا ناصیته الی ابهام قدمیه خارجا یده من صلبه فیفرع منه أهل الجمع إذا رأوه مقبلا إلی الحساب»⁶⁶. روز قیامت شراب خوار را می آورند در حالی که چشمانش کیود است و صورتش سیاه، لعاب دهانش سیلان دارد، پیشانیش به انگشت ابهام پایش می خورد و دستانش از پشت درآمده و اهل محشر از او در ناله و فغان هستند و این هنگامی است که او را به پای میز محاکمه ببینند.

بهشت نمی رود

عن أبی عبد الله علیه السلام: «لا یدخل الجنة العاق لوالدیه و المدمن الخمر و منان بالخیر إذا عمله»⁶⁷.
از حضرت صادق علیه السلام روایت است که فرمودند: داخل بهشت نمی شود کسی که عاق پدر و مادر باشد و الکل مصرف کند و بر کارهای خیر منت بگذارد.

کمی شراب و اعتیاد مانند زیاد آن است.

عن النبی صلی الله علیه و آله و سلم أنه خطب الناس فقال: «أیها الناس الا أن کل مسکر حرام الا و ما أسکر کثیره فقلیله حرام»⁶⁸. حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ای مردم، هر مست کننده ای حرام است و هر چه زیادش مست کننده باشد کم آن نیز حرام است.

عن عمر بن حنظله لعنه الله علیه قال: قلت لأبی عبد الله علیه السلام «ما تری فی قدح من مسکر یصب علیه الماء، حتی تذهب عادیته و یدهب سکره، فقال: لا والله قطره قطرت فی حب الا أهریق ذلک الحب»⁶⁹. عمر بن حنظله لعنت خدا بر او باد گوید به حضرت صادق علیه السلام گفتم: چه می گوئی در ظرفی پر از شراب که آب را بر آن باز کنند تا که اثر شرابش از بین رود و مستی آن نیز تمام شود حضرت فرمودند: به خدا قسم اگر قطره ای از آن شراب و مست کننده در آن بشکه (پاتیل، خمره) باشد همه آن ظرف را باید ریخت.

66 - وسائل الشیعه باب شانزده، حدیث پنج.
67 - وسائل الشیعه باب شانزده، حدیث هفت.
68 - وسائل الشیعه باب هفده، حدیث دو.
69 - وسائل الشیعه باب هیجده، حدیث یک.

ملاک حرمت در اعتیاد

عن أبي الحسن موسى عليهما السلام قال: «ان الله عزوجل لم يحرم الخمر لاسمها ولكن حرمها لعاقبتها فما كان عاقبته عاقبه الخمر فهو خمر (فهو حرام خ ل)»⁷⁰.

حضرت کاظم علیه السلام فرمودند: حضرت حق حرام نگردانید شراب را به خاطر اسم آن و بلکه به جهت عاقبت و خیم آن حکم به تحریم صادر کرد و هر چیزی که عاقبت خمر را دارد بی گمان حرام است.

این دو حدیث شریف (و احادیث دیگر) علت غائی و نهائی حرام بودن خمر را بیان می کند و تصریح می کند که ملاک تحریم در الکل و مواد مخدر نتیجه آن است و از جمله واضحات است هر آثاری که در شراب است در مواد مخدر نیز می باشد پس نتیجه هر دو یکی خواهد بود و تمامی مواد مخدر، شرعاً حرام است.

مداوا کردن با مواد الکلی

عن عمر بن أذینه قال: «کتبت إلى أبي عبد الله عليه السلام أسأله عن الرجال ينعت له الداء من ریح البواسیر فیشر به بقدر أسکرجه من نیذا لیس یرید به اللذه و انما یرید به الدواء؟ فقال: لا و لا جرعه ثم قال: ان الله عزوجل لم يجعل فی شیء مما حرم دواء اولاً و لا شفاءاً»⁷¹. عمر بن اذینه می گوید: خدمت حضرت صادق علیه السلام نامه ای نوشتم و از او درباره مردی که جهت مداوای بیماریش از شراب استفاده می کند، ولی قصد لذت بردن از آن را ندارد سؤال کردم. حضرت صادق علیه السلام فرمودند: جایز نیست حتی اگر چه یک جرعه باشد، سپس فرمودند: خدای متعال در چیز حرام شفا قرار نداده است. حضرت صادق علیه السلام همچنین فرمودند، رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم از داروی خبیث و پلید نهی فرموده.

عن الحلبي قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن دواء يعجن بالخمر لا يجوز أن يعجن بغيره انما هو اضطرار؟ فقال: لا والله لا يحل للمسلم أن ينظر اليه، فكيف يتداوى به؟ و انما هو بمنزله شحم الخنزير الذي يقع في كذا و كذا

70 - وسائل الشیعه باب نوزده، حدیث یک.
71 - وسائل الشیعه باب بیست، حدیث یک.

لا يكمل الا به، فلا شفى الله أحدا شفاه خمر أو شحم خنزير»⁷². حلبی گوید از حضرت صادق علیه السلام سؤال کردم از داروئی که با شراب عجین شود، و غیر از آن به چیز دیگری نیز طبابت نمی شود حضرت فرمودند: نه به خدا سوگند جایز نیست مسلمان به آن نظر اندازد چه برسد از آن استفاده کند، این همانند پیه (چربی و روغن) خوک است، که در بعضی داروها عجین می شود و می گویند از چیزی غیر از آن نیز نمی شود استفاده کرد و حال آن که به کسی که دنبال معالجه است از طریق شراب یا چربی خوک است شفا عنایت نمی کند.

عن ابن مسكان عن ابن أبي يعفور قال: «كان أبي يعفور إذا أصابه هذه الأوجاع، فاذا اشتدت به شرب الحسو من النبيذ فتسكن عنه، فدخل على أبي عبد الله عليه السلام إلى أن قال: فأخبره بوجعه و شربه النبيذ، فقال له: يا ابن أبي يعفور لا تشربه فانه حرام انما هذا شيطان موكل بك، فلو قد يؤس منك ذهب، فلما رجع إلى الكوفة هاج به وجعه أشد مما كان فأقبل أهله عليه فقال: لا والله لا أذوقن من قطره، فینسوا منه واشتد به الوجع أياما ثم أذهب الله عنه فما عاد إليه حتى مات»⁷³. ابن مسكان نقل می کند ابن ابی یعفور هر گاه به دردی مبتلا می گشت، مقداری از نبیذ می نوشید و درد او آرام می گرفت او روزی نزد حضرت صادق علیه السلام رفت، تا که صحبت به درد و نوشیدن نبیذ رسید، حضرت فرمودند: ای ابن ابی یعفور، از آن استفاده نکن زیرا که حرام است و شیطان تو را بر نوشیدن آن وادار می کند. بدان! اگر شیطان از تو ناامید شود دیگر به سراغت نخواهد آمد. وقتی ابن ابی یعفور به کوفه برگشت دوباره بیماریش عود کرد، خانواده اش برای او ظرفی از نبیذ آوردند، اما او گفت: نه، به خدا قسم قطره ای از آن نمی نوشم. چون خانواده اش از او مأیوس شدند چند روزی در شدت بیماری به سر می برد بعد از مدتی بیماریش برطرف شد، و تا وقتی که از دار دنیا رفت آن بیماری به سراغش نیامد.

72 - وسائل الشیعه باب بیست ، حدیث ده.
73 - وسائل الشیعه باب بیست ، حدیث یازده.

هر مست کننده ای حرام است.

عن النیشابوری قال: قلت لأبی عبد الله علیه السلام: «القدح من النبیذ و القدح من الخمر سواء؟ قال: نعم سواء قلت: الحد فیهما سواء؟ قال: سواء»⁷⁴.

نیشابوری گوید: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم، آیا یک ظرف شراب انگور همانند الکل است و در یک ردیف هستند: حضرت فرمودند: آری. گفتم: آیا حد شرعی آن دو یکسان است؟ حضرت فرمودند، آری یکسان است.

آبجو

عن أبی الحسن الرضا علیه السلام قال: «کل مسکر حرام و کل مخمر حرام، و الفقاع (أی البیره) حرام»⁷⁵. حضرت رضا علیه السلام فرمودند: هر مست کننده ای حرام است و هر مایعی که خمار کننده باشد، نیز حرام است، آبجو نیز حرام است.

عن محمد بن سنان قال: «سألت أبا الحسن الرضا علیه السلام عن الفتح؟ فقال: من الخمر بعینها»⁷⁶. محمد بن سنان گوید، از حضرت رضا علیه السلام درباره فقاع (آبجو) سؤال کردم. حضرت فرمودند: حکم آن به مانند شراب است.

هشام بن حکم از حضرت صادق علیه السلام در مورد شراب سؤال کرد حضرت فرمودند، آن را ننوش زیرا شراب ماده ای است مجهول و نا معلوم و اگر لباس به آن آلوده شد آن را بشوی.

یک قطره آن نیز نجس می کند.

عن أبی عبد الله علیه السلام فی حدیث النبیذ قال: «ما یبل المیل ینجس حبا من ماء»⁷⁷. حضرت صادق علیه السلام در حدیثی فرمودند: اگر به اندازه رطوبت میل سرمه دان شراب در بشکه بریزد آب آن را نجس می کند.

74 - وسائل الشیعه باب بیست و چهار، حدیث چهار.

75 - وسائل الشیعه باب بیست و هفت، حدیث سه.

76 - وسائل الشیعه باب بیست و هفت، حدیث هفت.

77 - وسائل الشیعه جلد سه، صفحه چهارصد و هفتاد ، باب سی و هشتم، حدیث شصت و چهار

عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «لو أن لي سلطانا على أسواق المسلمين لرفعت عنهم هذه الخمر يعني: الفقاع»⁷⁸.
از حضرت صادق علیه السلام فرمودند: اگر دستم به بازارهای مسلمانان می رسید آبجو را از میان ایشان برمی داشتم.

راه و روش یزید _ لعنت خدا بر او باد _

عن الفضل بن شاذان قال: «سمعت الرضا عليه السلام يقول: لما حمل رأس الحسين بن علي عليه السلام إلى الشام أمر يزید لعنه الله عليه فوضع و نصبت عليه مائه فاقبل هو و أصحابه يأكلون و يشربون الفقاع لما فرغوا أمر بالرأس فوضع في طشت تحت سريره و بسط عليه رقعه الشطرنج و جلس يزید «لعنه الله عليه» يلعب بالشطرنج... إلى أن قال: و يشرب الفقاع فمن كان من شيعتنا فليتورع عن شرب الفقاع و اللعب بالشطرنج و من نظر إلى الفقاع أو إلى الشطرنج ليذكر الحسين عليه السلام وليعلن يزید و آل زیاد يمحو الله عزوجل بذلك ذنوبه و لو كانت بعدد النجوم»⁷⁹.

فضل بن شاذان گوید، از حضرت رضا علیه السلام شنیدم فرمود: وقتی که سر مقدس امام حسین علیه السلام را به شام به نزد یزید (لعنت خدا بر او باد) بردند، دستور داد، که در طشت گذارده و در کنار طشت سفره ای پهن کردند که خود و اصحابش همه آبجو می خوردند بعد از آن بساط شطرنج را پهن کردند و یزید مشغول بازی شطرنج شد. پس هر کسی که نگاهش به آبجو و یا به شطرنج بیفتد و به یاد حسین علیه السلام افتد و یزید را لعن کند، تا که خدا بدین سبب تمامی گناهانش را آمرزد اگر چه به عدد ستارگان باشد.

سفره ای که در آن شراب باشد.

عن عمار عن أبي عبد الله عليه السلام قال: «سئل عن المائدة اذا شرب عليه الخمر أو المسكر؟ قال: حرمت المائدة»⁸⁰. عمار گوید از حضرت صادق علیه السلام درباره سفره ای که در آن شراب و یا چیز مست کننده باشد سؤال شد حضرت فرمودند: آن سفره حرام است.

عن أبي عبد الله عليه السلام قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: «ملعون ملعون من جلس على مائدة يشرب عليها الخمر»⁸¹.

حضرت صادق علیه السلام از رسول گرامی صلی الله علیه و آله و سلم نقل می کند که هر کس بر سفره ای که شراب در آن است بنشیند ملعون است ملعون... حضرت صادق علیه السلام فرمودند: بار شراب خوار مجالست مکن، چه اگر لعنت و عذاب نازل شود تمام حضار را در بر می گیرد.

آثار شوم شراب و مواد مخدر

عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم في حديث قال: «و من شرب الخمر في الدنيا سقاه الله من سم الافاعي و من سم العقارب شربه يتساقط لحم وجهه في الاناء قبل أن يشربها فإذا شربها تفسخ لحمه و جلده كاللجيفه يتأذى به أهل الجمع، حتى يؤمر به الى النار و شاربها و عاصرها و معتصرها في النار و بايعها و مبتاعها و حاملها و المحموله اليه و أكل ثمنها سواء في عارها و اثمها، الاومن باعها او اشتراها لغيره لم يقبل الله منه صلاه و لا صياما و لا حجا و لا اعتماراً. حتى يتوب منها و أن مات قبل أن يتوب كان حقاً على الله أن يسقيه بكل جرعه شرب منها في الدنيا شربه من صديد جهنم. ثم قال صلى الله عليه وآله وسلم: الا و ان الله حرم الخمر بعينها و المسكر من كل شراب، الا و كل مسكر حرام»⁸². حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: کسی که در دنیا شراب بیاشامد، خدا از زهر مارهای افعی و سم عقرب ها به او بدهد به طوری که گوشت صورت او قبل از آشامیدن این سم در ظرف می ریزد و اگر آن سم را بیاشامد گوشت پوستش همانند گوشت متعفن می شود به حدی که اهل محشر از آن در

80 - وسائل الشیعه باب سی و سه ، حدیث یک.
81 - وسائل الشیعه باب شصت و دو، حدیث سه.
82 - وسائل الشیعه باب سی و چهار، حدیث پنج.

اذیت خواهند بود تا آن که دستور دهند او را به دوزخ ببرند آن کسی که شراب می خورد، آن که شراب درست می کند در آتش است همین طور فروشنده و خریدار، حامل و آن که شراب را نزد او برند و سود برنده آن که همه در یک رتبه اند. بدانید کسی که شراب بفروشد و یک شراب برای کسی دیگر بخرد خدا، نماز و روزه، حج عمره اش را قبول نمی کند مگر آن که توبه نماید و اگر قبل از توبه اش بمیرد بر خدا سزاوار است به هر جرعه ای که در دنیا از شراب آشامیده است از صدید⁸³ جهنم او را بنوشاند. سپس حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: خدا شراب و هر مست کننده ای را حرام کرده است.

عقل سلیم چه می گوید؟

علاوه بر آیات و روایاتی که به تحریم شراب و مواد مخدر تصریح دارد عقل سلیم نیز به تحریم صحه می گذارد، زیرا که عقل اگر ضرر چیزی را برای انسان بیش از حد دانست، آن را حرام می داند. گر چه ضرر فقط از نظر مال و ثروت نیست، بلکه از جهت عقل و تفکر و هر چه را که به شخصیت آدمی لطمه وارد کند، و سلامت و امنیت جامعه را زیر سؤال می برد نیز هست و از این رهگذر شاهد آن هستیم که عاقلان از دیرزمان حتی در زمان جاهلیت قبل از اسلام دائماً از تجارت شراب منع می کردند، و استفاده آن را بر خود نیز حرام دانستند، زیرا که عقل کامل به پرهیز از آن حکم می کند. اما بشر در قرن حاضر از آن جهت که احکام الهی آسمانی را ترک و از آن تغافل ورزیده است، در جاهلیت دیگری به سر می برد، و بر این اساس در جاهلیت قبل از اسلام شراب و سایر مخدرات و اعتیاد، در میان مردم رواج داشت⁸⁴. گر چه افرادی در میانشان یافت می شد که از این مقوله دوری می جستند، و هیچ گاه به مسکرات روی نمی آوردند، زیرا عقل و وجدانشان آنان را از این امر منع می کرد، از جمله جعفر بن ابی طالب علیه السلام برادر بزرگوار حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام و یار باوفای او که در تاریخ این مطلب به چشم می خورد که امین وحی، جبرئیل هر گاه که بر پیامبر نازل می شد⁸⁵ از طرف حضرت باری

83 - صدید یعنی: چرک و زخم را گویند. لغت نامه المنجد ماده صد.

84 - جهت اطلاع بیشتر به کتابهای تاریخی در این رابطه می توان رابطه کرد.

85 - تعداد دفعاتی که حضرت جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در این مدت نازل شد بیست و چهار هزار مرتبه است. سفینه البحار مرحوم حاج شیخ عباس قمی.

عزه به جعفر سلام می رساند، حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم سبب این سلام و تحیت را از جبرئیل پرسید، جبرئیل پاسخ داد: باید از خود جعفر طیار سؤال کنی، وقتی حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم از جعفر در این باره سؤال کرد گفت در تو صفاتی است که خدا آن صفات را عزیز و دوست می دارد، آن صفات و خصلت کدام است؟ جعفر در جواب عرضه می دارد... هیچ گاه لب به شراب نزده ام. زیرا جعفر می داند شراب و مستی، عقل را از بین می برد و به خود چنین اجازه ای نمی دهد که با مصرف آن، عقلش زایل شود.

به هر حال عقل کامل فتوی به حرمت شراب و هر مست کننده (مواد مخدر) می دهد. خرید و فروش آن را نادرست می داند، در آن زمان (جاهلیت قبل از اسلام) دین و مذهب و آئینی نبود که ایشان را از شراب و مستی منع کند بلکه عقل ایشان را (همچون بنی هاشم و جعفر طیار) از این کار منع می کرد، ولی آیا چنین امری را هم اینک شاهدیم؟ سپس شراب و مستی منع کند بلکه عقل ایشان را (همچون بنی هاشم و جعفر طیار) از این کار منع می کرد، ولی آیا چنین امری را هم اینک شاهدیم؟ سپس شراب و مواد مخدر، دو موضوعند که برای یک هدف مصرف و تجارت می شود، زیرا که ملاک تحریم همان مست کنندگی است و برای بیننده گرمی با بررسی گذشته این امر واضح و مبرهن شد که مصرف این افیون ضرر قابل توجهی را به دنبال می آورد و ایجاد مفاسد فردی و اجتماعی می کند و همین ملاک و عنوان نیز در مواد مخدر یافت می شود زیرا که استفاده از این گونه مواد نیز همانند شراب خوار فساد فردی و اجتماعی به بار می آورد. علاوه بر آن مواد مست کننده (شراب و مواد مخدر) دائماً عقل را زائل و انسان را همانند حیوان واله و مجنون سرگردان و تمام سیستم اعصاب (سمپاتیک و پاراسمپاتیک) معتاد در تحت سیطره و فرمان خود قرار می دهد.

حکم شرعی معتاد

در این مقطع لازم و ضروری است این مطلب نیز عنوان شود که همان گونه که در روایات به چشم خورد خدای منان شراب را نه از جهت اسم و نام آن حرام نموده بلکه آثار وضعی و عاقبت وخیم آن باعث حرمت آن شده است همین امر در مواد مخدر نیز مصداق دارد، زیرا که آیات و روایات اهل بیت علیهم السلام تصریح در تحریم و

حرام بودن استعمال مواد مخدر می کند زیرا حکم کلی این است که هر چیزی که آثار شراب را داشته باشد هیچ عاقلی تشابه بین عاقبت شراب و مواد مخدر را منکر نخواهد بود.

خرید و فروش مواد مخدر

حال که مصرف مواد مخدر همانند شراب حرام است پس خرید و فروش آن نیز حرام است، همان گونه از بیانات حضرت ختمی مرتبت استفاده می شود که فرمودند: «ان الله إذا حرم شیئا حرم ثمنه»⁸⁶. خدای تبارک و تعالی اگر چیزی را حرام کرد پول معامله آن را نیز حرام کرد.

از حضرت باقر علیه السلام نقل است که فرمودند: «والسحت أنواع كثيرة منها: اجور الفواجر و ثمن الخمر و النبیذ و المسکر و الربا بعد البینه»⁸⁷. پول حرام انواع زیادی دارد از جمله: درآمدهای زنان بدکاره و هزینه الکل و شراب و مست کننده (مخدر) و ربا بعد از آشکار شدنشان حرام است.

کشت مواد مخدر و تجارت آن

کشت مواد مخدر و تجارت آن نیز حرام است، همان گونه که حضرت حق در قرآن فرموده است: «.. و لا تعاونوا علی الاثم و العدوان»⁸⁸. یعنی: بر گناه و ستم کاری به همدیگر کمک نکنید، زیرا اشاعه رذایل و پستی و زشتی ها، در اجتماع را به دنبال می آورد و جرائم و خیانت نیز زیاد می شود، در حدیثی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «قاتل الله اليهود فقد حرم الله عليهم الشحوم فباعوها و أكلوا أثمانها»⁸⁹. خدا بکشد یهود را زیرا که خدای تبارک و تعالی پیه حیوانات را بر ایشان حرام گردانید ولی ایشان آن را فروختند و پولش را مصرف زندگی خود کردند. علاوه بر این حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در جای دیگر فرمودند: «لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام»⁹⁰. یعنی طبق قانون اسلام هیچ کسی نباید به دیگری ضرر برساند.

86 - کتاب المکاسب الرمحه شیخ مرتضی انصاری اعلی الله مقامه الشریف صفحه سه.

87 - وسائل الشیعه کتاب تجارت باب پنج ، حدیث یک.

88 - سوره ی مائده ، آیه ی دو.

89 - بحارالانوار جلد صد و سه صفحه هفتاد و یک.

90 - بحارالانوار جلد دو صفحه دوست و هفتاد و شش.

مواردی استثنائی

این مطلب را نباید فراموش کرد، بعضی از اقسام مواد مخدر همانند بنگ که به نام (سیکران و شگیران معروف است) در طب از آن جهت بیهوش کردن بیماران استفاده می شود، از حرام بودن در شرع اسلام خارج است زیرا که روایات در این باره وجود دارد، هم چنان که از احمد بن بشار نقل است که گوید: بعد از به جای آوردن حج به مدینه رفته و وارد مسجد النبی صلی الله علیه و آله و سلم شدم، حضرت صادق علیه السلام را دیدم در کنار منبر نشسته است، نزدیک رفتم و دست و سر مقدسش را بوسیدم و سلام کردم حضرت جواب سلام مرا دادند، حضرت فرمودند: بیماریت چگونه است؟ گفتم: شاکی هستم (زیرا به سل مبتلا بودم) حضرت فرمودند: این دارو را از بازار مدینه بخر، پیش از آن که از مدینه خارج شوی، زیرا که صحت و سلامتیت انشاء الله برمی گردد، آن گاه ورق و دواتی در آورد و حضرت فرمودند بنویس: یک سهم سنبل و قافله و زعفران و عاقر قرحا و بنگ و خربق و فلفل سفید و دو سهم ابرفیون را مساوی تقسیم کن و آنها را بعد از کوبیدن در پارچه ای ابریشمی با عسل که صاف شده است ممزوج کن و اندازه یک نخود با آب گرم هنگام خواب سه شبانه روز این دارو را مصرف کن تا خدای عزوجل تو را بهبود بخشد⁹¹.

داروی شفابخش

احمد بن عباس فرزند مفضل از برادرش عبدالله گوید: عقربی برادرم عبدالله را گزید، به حدی نیش آن سمی بود که درد آن تا اعماق وجودش را فرا می گرفت، آن هنگام حضرت عسکری علیه السلام همسایه ما بود، همان روز به خانه اش رفتم و گفتم، یا رسول الله برادرم عبدالله را عقرب نیش زد، و بر او می ترسم حضرت فرمودند: او را از داروی جامع بخورانید، که همان داروی حضرت رضا علیه السلام باشد گفتم: آن دارو چه بوده است؟ حضرت فرمودند: داروی معروفی است گفتم: مولای من نمی دانم، حضرت عسکری علیه السلام فرمودند: یک سهم سنبل و زعفران و قافله و عاقر قرحا و خربق سفید و بنگ و فلفل سفید را با دو سهم ابرفیون مخلوط کن و آن را بکوب، آن

را الک کن و با عسل تصفیه شده آن را خمیر کن، و به اندازه یک حبه از آن را با آب حلتیت⁹² به فردی که گزیده شده است بده که همان وقت او خوب خواهد شد، راوی گوید: عبدالله به این ترتیب درمان شد، و صحتش را باز یافت و ما تا کنون از این دارو برای معالجه فرد گزیده شده استفاده می کنیم⁹³.

صحبت در باب احکام مواد مخدر و الکل و آثار وخیم آن در جامعه، از گنجایش این مقاله (که رسالتی جز مقدمه یک کتاب را ندارد) بیرون است و ما این مطلب را نمی ازیمی قرار داده یادآور شدیم، باشد انگیزه ای برای مبارزه و مقابله با این افیون خانمان سوز قرار گیرد.

/ _

---

92 - آنغوره ، صمغ انجدان گلوله پر. لغت نامه منجد ماده حلت.
93 - مستدرک الوسائل جلد شانزدهم باب صد و دوازده حدیث هیجده.

13 .....

14 .....

14 .....

15 .....

16 .....

16 .....

17 .....

17 .....

18 .....

19 .....

19 .....

19 .....

21 .....

22 .....

22 .....

23 .....

23 .....

23 .....

24 .....

24 .....

24 .....

24 .....

25 .....

26 .....

26 .....

27 .....

28 .....

30 ..... :

31 .....

31 .....

33 .....

34 .....

36 ..... :

39 ..... :

40 .....

41 .....

42 .....

43 .....

43 .....

44 .....

45 .....

45 .....

46 .....

46 .....

47 .....

47 .....

49 .....

49 .....

49 .....

50 .....

51 .....

51 .....

52 .....

53 .....

54 .....